

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο ΚΩΔΙΚΟΣ 092571

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ
ΕΝΝΑΤΟ
ΑΡ. ΦΥΛ. 455
ΜΑΪΟΣ
2016

ΖΑΓΟΡΙ ΚΑΙ UNESCO - ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΡΟΓΚΟΒΟΥ

Δυο θέματα επίκαιρα που Δαπασχόλησαν τις σελίδες του Περιοδικού μας και ενδιαφέρουν τα μέγιστα όλους τους Ζαγορίσιους. Το πρώτο είναι η ένταξη του Ζαγορίου στα μνημεία της UNESCO και το δεύτερο είναι η αναστήλωση και αποκατάσταση του καθολικού της Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου στη θέση «Ρογκοβό» Τσεπελόβου.

Στο τεύχος 439 (Ιανουάριος 2015, σελ. 1) δημοσιεύτηκε πρωτοσέλιδο άρθρο του υπογράφοντος το παρόν, σχετικό με την ένταξη του Ζαγορίου στα μνημεία της UNESCO,

Στο τεύχος 450 (Δεκέμβριος 2015, σελ. 6) δημοσιεύτηκε επιστολή της Ενώσεως Ζαγορίσιων Αθηνών προς τον υπουργό Πολιτισμού κ. Αρ. Μπαλτά, με την οποία ζητάει ενημέρωση: α) Για την πορεία του έργου αναστήλωσης και αποκατάστασης του καθολικού της Ι. Μ. Αγίου Ιωάννου Ρογκοβού και β) Για την πορεία ένταξης του Ζαγορίου στα παγκόσμια πολιτιστικά τοπία της UNESCO.

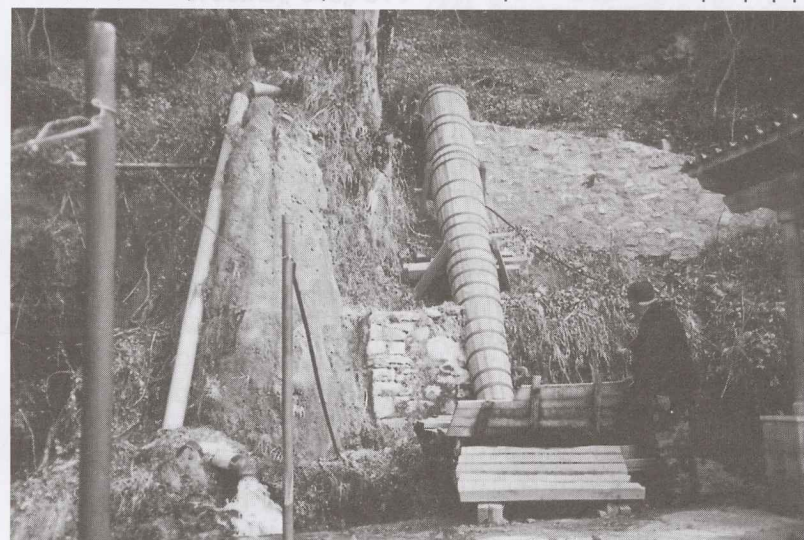
Στην κοπή της πίτας των Ζαγορίσιων Αθηνών ο βουλευτής Ιωαννίνων κ. Κ. Τασούλας συζήτησε τα δύο θέματα με το Δ.Σ. της Ενώσεως Ζαγορίσιων Αθηνών (Ρογκοβό και UNESCO) και κατέθεσε αναφορά προς τον Υπουργό Πολιτισμού (όρα τεύχος 452 του Φεβρουαρίου, σελ. 15).

Στο τεύχος 454 (Απρίλιος 2016, σελ. 5) δημοσιεύτηκε σχόλιο του υπογράφοντος σχετικό με την πορεία των εργασιών στο Ρογκοβό.

Τις τελευταίες δεκαετίες έγιναν σημαντικές επισκευές και συντηρήσεις θρησκευτικών μνημείων. Από δυτικά η Σπηλιώτισσα, η Βαγγελίστρια, η Μονή Ασπραγέλων, η Μονή Βισοκού, η Μονή Βουτσάς, ο Άγιος Χαράλαμπος Βρυσχωρίου και τώρα η Μονή Ρογκοβού. Γιατί ιδρύθηκαν τα

μοναστήρια και πόσο επηρέασαν την θρησκευτική ζωή των κατοίκων, αλλά και την ιστορία του τόπου, γράφτηκαν ως τώρα πολλές σελίδες. Ας τελειώσει επιτέλους και η Μονή Ρογκοβού για να γιορτάσουν τα γύρω 9-10 χωριά.

Στην πρωτοβουλία της Ενώσεως Ζαγορίσιων Αθηνών και στην αναφορά του κ. Τασούλα ο υπουργός κ. Αρ. Μπαλτάς απα-

Νεροτριβή στο Τρίστενο.

ντάει ότι: α) Η αποκατάσταση των τοιχογραφιών ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015 και β) Η στερέωση και η αποκατάσταση του ναού εκτελέστηκε κατά 85% περίπου και δόθηκε εντολή να συμπληρωθούν οι ημιτελείς εργασίες προς άρση και αποτροπή κινδύνων. Για την Μονή Ρογκοβού υπάρχει αρκετή βιβλιογραφία και αρθρογραφία. Πριν την Επανάσταση του 1821 η Μονή προορίζονταν να γίνει έδρα αυτόνομου κρατιδίου στα πλαίσια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά και έδρα οιονεί Πανεπιστημίου. Ο τόπος έχει την δική του ιστορία από το Βυζάντιο και δώθε.

Το θέμα να εγγραφούν τα Ζαγοροχώρια στα παγκόσμια πολιτιστικά τοπία της UNESCO ενδιαφέρει όλους τους Ζαγορίσιους. Δικαιώνονται έτσι όλοι οι

επιφανείς Ζαγορίσιοι που έγραψαν για το κάλλος του Ζαγορίου, που κατέγραψαν την ξεχωριστή ιστορία του, τον πολιτισμό του. Έτσι εμείς οι ζώντες φουσκώνουμε από περηφάνια. Αν ολοκληρωθεί η προσπάθεια ίσως κάποιοι άνεργοι να βρουν δουλειά και οι επαγγελματίες να επενδύσουν στο Ζαγόρι. Η ένταξη του Ζαγορίου στην UNESCO είναι μια μορφή

Ωστόσο, η προετοιμασία του φακέλου της συγκεκριμένης υποψηφιότητας και ειδικά η σύνταξη σχεδίου διαχείρισης της περιοχής –απαραίτητο στοιχείο της υποψηφιότητας– είναι διαδικασία εξαιρετικά απαιτητική και χρονοβόρα και δεν μπορεί να υλοποιηθεί αποκλειστικά από την ΔΝΠΑΑΠΚ του ΥΠ.ΠΟ.Α., καθώς προϋποθέτει μια ολοκληρωμένη και συνάμα εμπειροστατωμένη προσέγγιση, τη συλλογή πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων, την εις βάθος ανάλυση στοιχείων και πληροφοριών και τη συνεργασία πολλών διαφορετικών ειδικοτήτων (όπως περιβαλλοντολόγων, αρχιτεκτόνων τοπίου, ιστορικών πολεοδομικών-αρχιτεκτόνων, αρχαιολόγων, κοινωνικών ανθρωπολόγων κτλ).

Τέλος, καθοριστικής σημασίας για την επιτυχημένη ολοκλήρωση της διαδικασίας ένταξης συνιστά η ουσιαστική συμβολή τοπικών φορέων και συλλόγων, ομάδων ενδιαφέροντος της περιοχής και πρωτίστως η συμμετοχή των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού του Ζαγορίου και βέβαια η εξεύρεση οικονομικών πόρων απαραίτητων για τον συντονισμό, έλεγχο, σύνταξη και την τελική υποβολή του φακέλου.

Αυτά λέει ο Υπουργός μας για την περιοχή μας. Δεν βλέπω διάθεση να προχωρήσει επί του παρόντος η σύνταξη φακέλου. Δύσκολα να βρεθούν οικονομικοί πόροι για τα έξοδα του φακέλου. Οι τοπικοί φορείς και οι πολιτιστικοί σύλλογοι βρίσκονται σε δυσχερή κατάσταση και τα πάντα θέλουν λεφτά. Εθελοντισμός δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Ο Δήμος Ζαγορίου δεν διακρίνεται για τον πλούτο του και η Περιφέρεια Ηπείρου τι να προφτάσει να φτιάξει στη φτώχη και παραμελημένη Ηπειρο. Η ένταξη στην UNESCO είναι όνειρο, αλλά συνήθως τα όνειρα ξαναεμφανίζονται. Ας ελπίσουμε, ας ονειρευόμαστε.

Απόστολος Ντιναλέξης

ανάπτυξης του χώρου μας σε τούτες τις χαλεπές μέρες. Από την απάντηση του Υπουργού σχετικά με την UNESCO μεταφέρω σχετικό διαφωτιστικό απόσπασμα:

«Δεν χωρά αμφιβολία ότι τα Ζαγοροχώρια καθώς και το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική και πολιτισμική ενότητα με μεγάλο πολιτισμικό, (αρχιτεκτονικό, λαογραφικό, ιστορικό) και περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Η δημιουργία και η διαχρονική εξέλιξη τους δε συνδυασμό με τις ιστορικές μαρτυρίες και την πλούσια άυλη πολιτιστική κληρονομιά που αναπτύχθηκε στην περιοχή και διατηρήθηκε μέχρι τις μέρες μας, καθιστούν τα Ζαγοροχώρια μοναδικό δείγμα παραδοσιακών οικισμών με οικουμενική αξία.

Χρονογράφημα**2016: Πρωτομαγιά και Πάσχα
(Ένα Εορταστικό Δίδυμο)****Σταύρου Συκιώτη****Η γλυκυτάτη Άνοιξη**

Η γλυκυτάτη Άνοιξη
Με τ' άνθια στολισμένη,
Ροδοστεφανωμένη
Τη γη γλυκοτηράει.
Κι η γη τη χλόη ντύνεται
Τα δάση της ισκίωνουν,
Τα κρύα χιόνια λιώνουν
Ο ουρανός γελάει.
Τα λουλουδάκια βάφονται
Τα πλάγια χρωματίζουν,
Κ' ηδονικάς φωτίζουν
Η δροσερές αυγές.
Στο αγκαθερό τριαντάφυλλο
Γλυκολαλαίει τ' αηδόνι
Το ξένο χελιδόνι
Ταιριάζει τη φωλιά.
Στους κάμπους πλούσια κι άκοπα
Σε πράσινα λιβάδια
Τα ζωντανά κοπάδια
Βελάζουν και πηδάν
Κι' ο νιος βοσκός χαρούμενος
Φυσώντας τη φλογέρα,
Γιομίζει τον αγέρα
Με τραγουδιού φωνές.
Κάθε ψυχή ευφραίνεται
την Άνοιξη γιορτάζει

Εντουιν Γουέι Τιλ (Αμερικανή νατουραλιστής συγγραφέας)
«Του κόσμου η αγαπημένη εποχή είναι η Άνοιξη. Το Μάη τα πάντα φαντάζουν δυνατά».

Το **Ιερό Πάσχα**, μαζί με τις εορτές των **Χριστουγέννων**, είναι τα δύο βάθρα της **Χριστιανικής Θεολογίας**.

**ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ
ΚΗΠΟΥΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ**

1. ΔΙΩΡΟΦΗ ΟΙΚΙΑ Ε = 232,60 τ.μ.
ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ Ε = 32,38 τ.μ.
ΟΙΚΟΠΕΔΟ Ε = 339.66 τ.μ.
Κοντά στην κεντρική πλατεία
2. ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ
Ε = 609,68 τ.μ.
Τιμή Ευκαιρίας
Τηλ. 6932406875

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ**ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ
- ΖΑΓΟΡΙΟΥ****ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ 350 τ.μ.**

με οικοδομική άδεια, κατάλληλο και για τουριστική αξιοποίηση με εκπληκτική θέση και θέα.

Τιμή: 58.000 ευρώ.

Πληροφορίες 6932328882

Στη γιορτή της Μητέρας

Η γιορτή της Μητέρας γιορτάζεται παγκόσμια τη δεύτερη Κυριακή του Μαΐου. Δεν είναι ένα απλό γεγονός. Είναι το μεγάλο χρέος που έχουμε στην πηγή της ζωής. Είναι μια ελάχιστη θυσία στο βωμό της αγάπης.

Μάνα! Είναι παγκόσμιο σύμβολο ενότητας των ανθρώπων.

Η Μάνα μας! Η μάνα του καθενός μας, που στην πραγματικότητα γίνεται ιδέα, μια οπτασία, που συγκινεί όλο τον κόσμο, ανεξάρτητα από φυλή και χρώμα. Είναι η μάνα που όλους τους εχάιδεψε, όλους τους ανάστησε. Όλοι κρεμάστηκαν στο λαιμό της, όλοι την επικαλέστηκαν, όλοι σε κάποια στιγμή της ζωής τους τη φώναξαν «Μάνα μου».

**«Μάνα κράζει το παιδάκι μάνα, ο γυιος και μάνα ο γέρος
μάνα ακούς σε κάθε μέρος
αχ τι όνομα γλυκό».**

Για την καθιέρωση της ημέρας της Μητέρας σαν Παγκόσμια εορτή, την οφείλουμε στην Αμερικανίδα Άννα Τζάρβις το 1988, που ορφάνεψε μικρή μαζί με την μικρότερη τυφλή αδελφή της. Όταν μεγάλωσε πια, η Άννα Τζάρβις πρωτοστάτησε στην καθιέρωση μιας ημέρας του έτους ως **εορτή της Μητέρας** σαν ελάχιστο φόρο τιμής και αναγνώρισης της προσφοράς της.

Η μορφή της γαλήνια σαν τη χαμογελούσα Παναγιά, μας συντροφεύει ως το μακρινό μας βήμα και μας παραστέκει άγρυπνος άγγελος από τον ερχομό μας στη γη ως τη στερνή της ώρα. Τίποτε δεν μπορεί να συμπληρώσει την έλλειψή της.

Ας σταθούμε με σεβασμό, αγάπη, αφοσίωση μπροστά σ' όλον του κόσμου τις μητέρες, σ' όλες τις μανούλες μας, που με αφοσίωση και με λαχτάρα,

Η μητρική στοργή

με υπομονή και με αυταπάρνηση, με βάσανα και κόπους χτίζουν το παλάτι της προκοπής μας και φροντίζουν νυχθημέρον για την πρόδοό μας και την ευτυχία, για το καλό μας, για τη ζωή μας, για τη χαρά μας κι ας τραγουδήσουμε άλλη μια φορά μαζί με τον ποιητή:

**«Μάνα δεν βρίσκεται λέξη καμία
νάχει στον ήχο της
τόση αρμονία».**

Και θα κλείσουμε εδώ με ένα συνταρακτικό περιστατικό το Μάιο του 1970 όπου μια πολύ νέα μητέρα στον Πειραιά, βαδίζοντας στο δρόμο με το μωρό της στην αγκαλιά, έπεσε θύμα τροχαίου και την ύστατη στιγμή για ν' αποφύγει να σώσει το μωρό της, με μια αστραπιαία κίνηση και με όση δύναμη της απέμεινε πέταξε το μωρό της έξω από το σημείο της σύγκρουσης. Το μωρό της γλίτωσε. Η μητέρα λίγο πιο πέρα ξεψυχούσε μέσα σε μια λίμνη αίματος.

Σάββας Θεοδώρου

Συμπληρωματικά στο ωραίο κείμενο του Σάββα για τη γιορτή της μητέρας, το παρακάτω ποίημα του γνωστού ανθρώπου των γραμμάτων Βασίλη Ρώτα, μαζί με μια μικρή λεπτομέρεια από την εικόνα «Παναγία η Γλυκοφιλούσα» του 15ου αιώνα (από το μουσείο Μπενάκη) με το μικρό χεράκι αφημένο με εμπιστοσύνη μέσα στο μητρικό, καθώς και ένα ποίημα της Γιώτας Αργυροπούλου.

Το «Ζ» μας

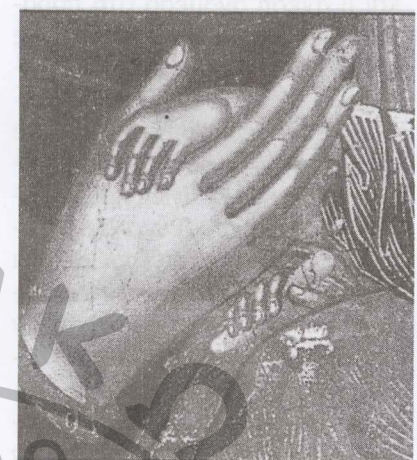
MANA MOY

Άσε να λέει ο κόσμος τη δουλειά σου
κοίτα να μεγαλώσεις τα παιδιά σου
νάσαι καλοντυμένα καθαρά
βάλε τα χέρια στη δουλειά για μένα
τα μαύρα χέρια σου τα σκεβρωμένα
πάντα μες στις φωτιές και τα νερά
απ' το πρωί ως το βράδυ στη μπουγάδα

πετάξου μια στιγμή στο μαγερείο
φέρε το σπίτι βόλτα με τη σκούπα
πρόφτασε μη ξεχειλίσει η σούπα
και ξαναγύρισε στο πλυσταριό.

Και γύρω σου εμείς άντρες
ένας κι ένας
της γλώσσας παλικάρια και της πέννας
τρώμε σκυφτοί με σκέψεις χίλιες δυο
χαμογελώντας συ μας καμαρώνεις
και φεύγεις να ονειρευτείς στο πλυσταριό.

Βασίλης Ρώτας

MANNA

Δuo ποιητές κοντά στην ηλικία του πατέρα μου,
ο Θανάσης Βενέτης και ο Τάσος Παρφύρης
διαβάζοντας ένα βράδυ ποιήματα για τη μάνα τους
έκλαψαν σα μικρά παιδιά.
Μπορεί κι αυτοί ευτόλυτοι με παγωμένα χέρια
παιδιά της Θεσσαλίας τον κάμπο
και στης Ηπείρου τα βουνά,
νύχτες και νύχτες
να κοιμήθηκαν με μόνα της μητρός τους τα φιλήματα
και πώς να λησμονήσουν.

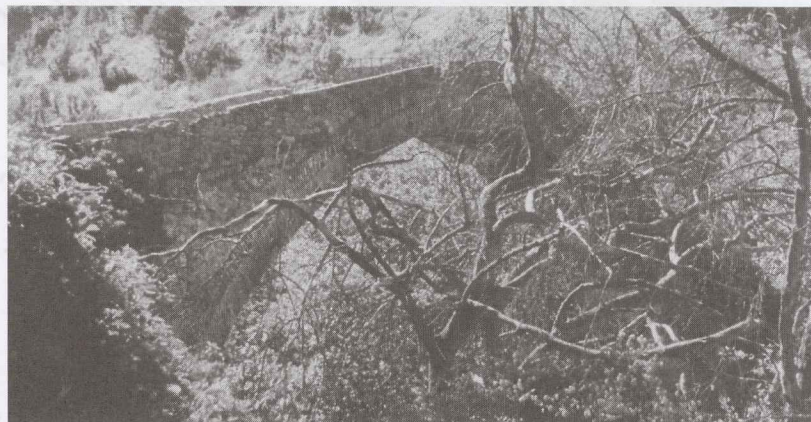
Γιώτα Αργυροπούλου

Το Ζαγόρι της λαξευτής πέτρας, ο Τζον Ράσκιν και εμείς οι Ζαγορίσιοι. Σκέψεις με αφορμή δυο ξερά κλαδιά και ένα παλιό γεφύρι.

Είναι φορές που τα πράγματα έρχονται και δέχονται το ένα με το άλλο. Ανεξίτηλη αποτυπώνεται η εικόνα που συνέλαβε ο φωτογραφικός φακός κατά τη διάρκεια πρόσφατης επίσκεψης λίγο έξω από το Ζαγόρι, στο γεφύρι της Κόνιτσας. Σε πρώτο πλάνο, κέντρο-αριστερά, δυο λυγισμένα ξερόκλαδα σχηματίζουν ομοιόμορφα, τεμνόμενα τόξα. Πίσω τους η καμάρα και το προστατευτικό τοιχίο του γεφυριού, αντικατοπτρίζουν το σχήμα των κλαδιών, και σχηματίζουν ένα γερό, ενιαίο δομικό σύστημα χωρίς περιττά φορτία και άλλα στολίσια.

Η διαχρονικότητα, η αλληλεπίδραση ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον, όπως και η σχέση ανάμεσα στα παραδοσιακά επαγγέλματα και τις σύγχρονες πρακτικές, αποτελούν αντικείμενα διαρκούς κοινωνικού προβληματισμού σε έναν κόσμο, όπου συνεχώς αναζητούνται καινούργιες προσεγγίσεις σε παλαιά και νέα ζητούμενα. Ήταν πριν από χρόνια, στα φοιτητικά έδρανα του Smith College της Μασαχουσέτης, όταν μυήθηκα στη μαγεία της μοντέρνας αρχιτεκτονικής του 20^{ου} αιώνα. Μπορεί να φαίνεται παράδοξο, όμως στη διαμόρφωση της αντίληψης των πρωτοπόρων της λειτουργικής αρχιτεκτονικής από γυαλί, ατσάλι και ενισχυμένο σκυρόδεμα, σημαντικό ρόλο κατείχε ο Τζον Ράσκιν (1819-1900). Ο ταλαντούχος Άγγλος ζωγράφος και κριτικός τέχνης ήταν υπέρμαχος τόσο της Φύσης, όσο και της μεσαιωνικής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, επικαλούμενος τη νομοτέλεια και των δύο.

Ευρείας απήχησης, όσο και αρνητικής αντιμετώπισης, έτυχαν οι ιδέες του Ράσκιν αναφορικά με την πιστή και σχολαστική συντήρηση κτηρίων σε αντιδιαστολή με τη ριζική αποκατάσταση-αναπαλαίωσή τους. Στο εκτεταμένο δοκίμιό του, με τίτλο «Οι Επτά Λυχνίες της Αρχιτεκτονικής», έγραψε πως όσο αδύνατο είναι να αναστήσεις τους νεκρούς, τόσο αδύνατο είναι να αποκαταστήσεις οτιδήποτε ήταν κάποτε μεγαλειώδες ή όμορφο

στην αρχιτεκτονική. (Η Λυχνία της Μνήμης, § XVIII). Η θέση αυτή μπορεί να μοιάζει αφαιρετική, όμως στην πράξη δεν αποδεικνύεται εντελώς ανεδαφική. Ένα πιστά συντηρημένο κτήριο, όσο υπάρχει, διατηρεί και μεταφέρει τις μνήμες της ζωής των ανθρώπων που μόχθησαν γι' αυτό. Ένα αναπαλαιωμένο κτήριο είναι στην ουσία ένα καινούργιο κτήριο, αναγκαστικά, αφού οι κοινωνικές συνθήκες, οι λειτουργικές ανάγκες και οι τεχνολογικές δυνατότητες αλλάζουν ραγδαία, ενώ, ταυτόχρονα, υπεισέρχονται νέοι, καθοριστικοί, οικονομικοί παράγοντες. Ο Ράσκιν παρέχει, επίσης, πλούσια ερεθίσματα σε όσους από εμάς προβληματίζονται ως προς τις νέες κατασκευές στο στυλ το παραδοσιακό. Καταδικάζει κάθε επιφανειακή μίμηση ως άψυχη, στείρα και ανειλικρινή.

Όμως, ας παραμείνουμε στο θέμα της συντήρησης κτηρίων, σχετικά με το οποίο ο Ράσκιν μας παροτρύνει: «Φροντίστε τα μνημεία σας και δεν θα χρειαστεί να τα αναπαλαιώσετε. Μερικά φύλλα μολύβι τοποθετημένα έγκαιρα στη στέγη, ξερά φύλλα και κλαδιά μακριά από τις υδρορροές, θα σώσουν στέγη και τοίχους από τη φθορά... Φυλάξτε ένα παλιό κτήριο με κάθε θυσία... Κάνετε τα ευλαβικά, στοργικά, ακατάπαυστα, και πολλές γενιές θα περάσουν από τη σκιά του. Η κακία η ώρα κάποτε θα έρθει. Όμως, αφήστε την να έρθει ανοιχτά και ξεκάθαρα, και μην επιτρέψετε στην ατίμωση ή τα ψεύτικα υποκατάστατα να του στερήσουν τις επιμνημόσυνες τελετές». (Η Λυχνία της Μνήμης, § XIX).

Ίσως, για πολλούς συντοπί-

τες μας, αυτά τα λόγια να ακούγονται οικεία και συγκινητικά. Όμως, αν δεν υπήρχαν οι λιγοστοί εξειδικευμένοι τεχνίτες, δεν θα είχε κανείς την ευκαιρία, στο πλαίσιο της συντήρησης του οικογενειακού σπιτιού στο χωριό,

Βασιλεία Φ. Πέτσα

«να μετρήσει τις πέτρες ενός παλιού κτηρίου σαν τα πετράδια ενός στέμματος». Ο Ράσκιν, όπως και τα μέλη του Κινήματος για τις Τέχνες και τη Χειροτεχνία (Arts and Crafts), μελέτησε και εμπνεύστηκε από το έργο των λαϊκών τεχνιτών και των συντεχνιών τους. Οι μεσαιωνικές συντεχνίες ήταν ομάδες τεχνιτών, των οποίων η εξειδικευμένη παραγωγή στηριζόταν σε χειρωνακτική εργασία, που απαιτούσε δεξιότητες και ακρίβεια στη χρήση των παραδοσιακών υλικών.

Η εκπαίδευση των νέων μελών μέσα από τη μαθητεία ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωση της κάθε συντεχνίας. Κοινό χαρακτηριστικό όλων των μελών της συντεχνίας ήταν η μαστοροσύνη, ο ανταγωνισμός, αλλά και η συναδελφικότητα, η αγάπη και το καμάρι για τη δουλειά που παρήγε ο καθένας ξεχωριστά, και όλοι μαζί. Είναι αναπόφευκτες οι συσχετίσεις με τα δικά μας ισνάφια, τα ηπειρώτικα, και με τη σοφία της τέχνης τους, όπως αυτή αποτυπώνεται στα αρχιτεκτονήματα της Ηπείρου και όπως πηγάζει μέσα από την παρατήρηση της Φύσης.

Κεντρικό χαρακτηριστικό των παραδοσιακών κατασκευών είναι η οργανική δομή και ανάπτυξη. Με άλλα λόγια, η παραδοσιακή αρχιτεκτονική αναπτύσσεται

σύμφωνα με τις επιτόπιες συνθήκες και τις εκάστοτε ανάγκες, έχοντας αφετηρία τις δομές μέσα στη φύση και τα υλικά που αυτή προσφέρει. Εξ άλλου, η παρατήρηση και η εκμετάλλευση των νόμων της Φύσης αποτελούν τη ραχοκοκαλιά σχεδόν κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας, ιδίως όσον αφορά τις κατασκευές, ακόμα και τις πιο σύγχρονες.

Η αθροιστική παραδοσιακή δημιουργία δεν επιδέχεται άκαμπτες, πανομοιότυπες λύσεις, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν παντού, χωρίς τοπικό χαρακτήρα, χωρίς ψυχή, χωρίς καμμό και μεράκι. Τίποτα δεν περισσεύει, όλα έχουν τη δική τους νομοτέλεια. Για παράδειγμα, κάθε παλιό ζαγορίσιο καλντερίμι έχει το δικό του ακανόνιστο σχήμα. Φανερώνει την εφευρετικότητα του τεχνίτη στο συνταίριασμα της μίας πέτρας με την άλλη, σύμφωνα με τη μορφολογία του εδάφους και τις χωροταξικές συνθήκες. Κατά κανόνα, είναι φτιαγμένο μόνο εκεί, όπου πράγματι υπάρχει ανάγκη, λόγω της αναγκαστικής και επιβεβλημένης οικονομίας πόρων. Είναι ήδη λειασμένο από τις οπλές των ζώων και το πέρασμα του χρόνου.

Κάποια από τα χαρακτηρισζόμενα ως παραδοσιακά, σύγχρονα καλντερίμια, όπως και οι συνοδευτικές πλακοστρώσεις, συχνά απλώνονται φιλάρεσκα και ηγεμονικά στο έδαφος, εκπέμποντας θερμότητα, όπως η ασφαλτός. Θα έλεγε κανείς ότι αποτελούν μεταμφιεσμένη ασφαλτό, μιμούμενα τις κλίσεις, τις καμπύλες και την ισιότητα. Είναι δίχρωμα, από λευκή πέτρα με μία γκριζα λωρίδα στη μέση, ή μονόχρωμα, μόνο από λευκή πέτρα, με ορατό το τσιμέντο ως συνδετικό υλικό. Εμφανίζονται εντός και εκτός οικισμών, ενίοτε καταχρηστικά, καταπνίγοντας την ενδημική βλάστηση από πολύχρωμα αγριολούλουδα και αυτοφυή αρωματικά φυτά. Κάποτε ξαφνιάζουν ακόμα και τους ξένους πεζοπόρους, ως περιττές και σπάταλες προσθήκες στο φυσικό περιβάλλον του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου. Η κανονι-

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΧΟΡΕΥΤΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΦΟΡΟΥΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

Σκοπός των χορευτικών τμημάτων παραδοσιακών χορών των διάφορων πολιτιστικών συλλόγων είναι η μετάδοση - προβολή της παράδοσης από τη μια γενιά στην άλλη και η παρουσίαση των παραδοσιακών χορών των διάφορων περιοχών. Αυτή η παρουσίαση πραγματοποιείται συνήθως με τις παραστάσεις που διοργανώνουν οι σύλλογοι. Η σωστή παρουσίαση των χορών είναι σημαντική (βήμα - λαβή χεριών - ύψος), εξίσου σημαντική όμως είναι η αμφίεση των χορευτών - οι χορευτές παραδοσιακών χορών στα πλαίσια παραστάσεων θα πρέπει να φοράνε τις ανάλογες παραδοσιακές φορεσιές. Η φορεσιά μπορεί να δράσει καταλυτικά στο χορευτή: είναι σύμβολο, τον μεταφέρει σε άλλο χωροχρόνο και τον εμπνέει να υποδυθεί ένα συγκεκριμένο ρόλο. Δυστυχώς όμως το τελευταίο διάστημα κάποιοι χοροδιδάσκαλοι επιλέγουν να παρουσιάσουν τους χορευτές τους ντυμένους με τα καθημερινά τους ρούχα!!!

Η μαγεία χάνεται!!! Απαξιώνεται και υποβαθμίζεται και ο χορός και ο χορευτής και τελικά και ο ίδιος ο χοροδιδάσκαλος.

Χορεύω παραδοσιακούς χορούς σε πολιτιστικούς συλλόγους 30 ολόκληρα χρόνια και αν δε φοράω παραδοσιακή φορεσιά νιώθω ότι, όχι μόνο δεν παραδίδεται ορθά η παράδοση, αλλά και επιπλέον παραποιείται.

Οι χοροδιδάσκαλοι, λοιπόν, ας μείνουν κοντά στην παράδοση και ας μην την παραποιούν με νεωτεριστικές σαχλαμάρες.

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ
Μέλος χορευτικού τμήματος του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων Ιωαννίνων

Περί «αμφιέσεως»

του Πολύβιου Καρρά

Ο πολιτισμός είναι μια ευρεία έννοια, πλατύτερη σαφώς της παράδοσης καθώς περιλαμβάνει τρία χρονικά επίπεδα: παρελθόν, παρόν και μέλλον. Οπότε ένας Σύνδεσμος που φέρει την επωνυμία πολιτιστικός οφείλει να διαχειριστεί ισορροπημένα και τις τρεις αυτές διαστάσεις του χρόνου.

Η παράδοση, όσο άγια κι αν είναι στη συνείδησή μας, πρέπει να αντιμετωπιστεί με μια σφαιρική αντίληψη για το τι είναι πολιτισμός: τι είναι γόνιμο και δημιουργικό, τι μπορεί και πρέπει να επιβιώσει αμέταστο και τι να μετασχηματιστεί. Ο χρόνος είναι ο πιο ασφαλής και αλάθητος κριτής για όλα αυτά.

Οι κοινωνικές δομές μεταβάλλονται, οι πρακτικές ανάγκες διαφοροποιούνται και αποκύημα αυτών -και άλλων- παραγόντων είναι και η μεταβολή της ενδυμασίας.

Το σημερινό ένδυμα είναι μια πραγματικότητα. Όταν ο παραδοσιακός χορός διαχωρίζεται εμμονικά από αυτή την πραγματικότητα, μοιάζει να δηλώνει την απόσταση από κάθε σύγχρονη «αλήθεια», άρα και το θάνατό του.

Και όσοι δηλώνουν την αγάπη τους για την παραδοσιακή μουσική -δημοτική τη λέω εγώ τα τελευταία χρόνια- οφείλουν να ορίσουν αν χορεύοντας τελούν μνημόσυνο ή συμμετέχουν σε μια πραγματική γιορτή ενός μουσικού είδους που είναι και παραμένει ζωντανό στη συνείδηση. Αν επιτελεί σταθερά τις ίδιες λειτουργίες ως διαδικασία ψυχαγωγίας, ανάτασης και κοινωνικότητας, ή αν κατασκευάζεται μια διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στο κοινό που παθητικά παρακολουθεί μια στείρα αναπαράσταση και στο αίσθημα του χορευτή που «παριστάνει» κάτι.

Για τον πολιτισμό θα πρέπει τελικά να αποφασίσει κανείς μια ενδεικτική εικονοπλασία - και η απόφαση είναι μια διανοητική διαδικασία, επιτρέπει στο συναίσθημα περιορισμένη παρέμβαση: είναι το σώμα του πολιτισμού μια σκοτεινή «μπίμπα», όπου φιλάρεσκα και μαζοχιστικά πλέκουν τους ιστούς

τους οι αράχνες της μνήμης και τυλίγουν ό,τι είναι νεκρό, άχρηστο και αχρησιμοποίητο για καιρό ή ένα φωτεινό μαντζάτο, σε σπίτι που λειτουργεί και «λειτουργείται» από ευλαβικούς απογόνους σεβαστών προγόνων και εξακολουθεί να δέχεται συγγενείς και φίλους, χωρίς να χρειάζεται να τους μασκαρέψει για να καθίσουν στα φιλόξενα μπάσια του.

Και μιας και ο λόγος για μασκαρέματα, η εμμονή στο «περιτύλιγμα» θυμίζει κάπως την εκφυλισμένη ερωτική πράξη. Όταν το αίσθημα και το πραγματικό πάθος για το ερωμένο πρόσωπο υποχωρήσει, επιδιώκεται η αναβίωσή του με τεχνάσματα τεχνικές, μεταμφιέσεις και ανάληψη υποκριτικών ρόλων.

Η ψυχή της παραδοσιακής μουσικής βρίσκεται αλλού κι αν έχει κανείς την ευαισθησία να την αφουγκραστεί δεν του χρειάζονται τυμπανοκρουσίες. Σε διαφορετική περίπτωση θα έπρεπε να αρνηθούμε την πραγματική συγκίνηση το πάθος και την έκσταση του σύγχρονου μερακλή στο μεσοχώρι του χωριού του.

Ένας Σύλλογος ή Σύνδεσμος -των Ζαγορίσιων στην περίπτωση μας- έχουν ως πρόθεμα το «συν», και όποιος το λησμονάει δε μπορεί να είναι λειτουργικό μέλος τους. Η απόφαση για τη εμφάνιση των χορευτών δε βαραίνει αποκλειστικά ένα χοροδιδάσκαλο. Οι αποφάσεις είναι κοινές, δημοκρατικές και προκύπτουν από τις συστάμενες των αντιλήψεων των συμμετεχόντων στη διοίκηση, και σαφώς έχουν νόημα όταν γίνονται σεβαστές από τα μέλη. Με άλλους όρους δε θα μπορούσε να λειτουργήσει ένα ΣΥΝ-ολο.

Τα Σύνολα δικαιώνουν το νόημά τους όχι ως ομοιογενείς ομάδες -στο μέσο ή στο έξω τους- με ισοπεδωμένα διανοήματα και αισθητική, αλλά στη δυνατότητα να συνυπάρχουν δημιουργικά και αρμονικά διαφορετικές αντιλήψεις που οδηγούνται διαλεκτικά στη σύνθεση.

ΤΟ «ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ» ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ ΤΟ 1978 ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Σκοπεύω με τούτες τις Σαράδες να αναδείξω και να θυμίσω τις προθέσεις και τους στόχους του Περιοδικού μας με το ξεκίνημά του τον Απρίλιο του 1978 και τα θέματα που μας απασχόλησαν τα πρώτα χρόνια. Στόχοι που καθορίστηκαν από τα ιδρυτικά μέλη κι απ' τους συνεργάτες και αρθρογράφους. Στο πρώτο τεύχος με τίτλο «**ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ**» η Συντακτική Επιτροπή γράφει: «**Αποκλειστικός σκοπός της έκδοσης αυτής της εφημερίδας είναι η εξυπηρέτηση και η θεραπεία των σημερινών αναγκών της τόσο ιστορικής, της φημισμένης παλαιότερα περιοχής μας, του αγαπημένου μας Ζαγορίου**». Τέσσερα χρόνια μετά την μεταπολίτευση και το Ζαγόρι έχει προβλήματα και θέλει ανάπτυξη. Ανάγκη να αναδειχθούν τα προβλήματα και ν' αναζητηθούν λύσεις. Αυτό έρχεται να καλύψει η έκδοση του Περιοδικού.

Εκτοτε προκύπτουν κάθε μέρα ανάγκες - προβλήματα και μερικά παραμένουν άλυτα, συσσωρεύονται, διογκώνονται και μερικά λύνονται, όπως λύνονται. Στο ξεκίνημα της εφημερίδας οδηγός και πιλότος ο Κίμων Κυριαζής, και κοντά του ο Κ. Βαρζώκας, ο Ε. Γιαννακός, ο Κ. Λαζαρίδης, ο Στ. Λαμπρίδης, ο Γ. Νικολαΐδης, ο Λ. Τσαούσης και ο Φρ. Τζιόβας. Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός και το Περιοδικό ξεκίνησε και βοήθησαν κι άλλα εξέχοντα πρόσωπα και φτάσαμε τα 39 χρόνια έκδοσης. Κι επανέρχομαι στην προσφορά του Περιοδικού, σε όσα γράφτηκαν στις σελίδες του τα πρώτα χρόνια απ' την Συντακτική Επιτροπή, απ' τους συνεργάτες, απ' τους συλλόγους και τέλος όσα προφορικά οι Ζαγορίσιοι μετέφεραν. Και κατ' ανάγκην και επ' ωφελεία η ύλη του Περιοδικού επεκτάθηκε στην ιστορία, στην λογοτεχνία, στο περιβάλλον και βέβαια στην καθημερινότητα. Αν το Περιοδικό εκπληρώνει την αποστολή του κι αν μέχρι σήμερα στέκει

ακέραιο και ισχυρό θα το κρίνει η ιστορία, αλλά κάθε μήνα μας κρίνουν οι συνδρομητές-αναγνώστες μας και τούτο μας υποχρεώνει να συνεχίσουμε με αγάπη και ζήλο.

Απ' τον Απρίλη του 1978 ως το 1981 τα κύρια θέματα που απασχόλησαν τις σελίδες του Περιοδικού μας είναι τα εξής:

1978 Απρίλης: Αρχίζει να γίνεται λόγος για τουριστική ανάπτυξη, για υποδομές και οργάνωση. Γίνεται λόγος για αξιοποίηση της χαράδρας του Βίκου. Η Ριζάρειος οφείλει να επιδοτήσει Ζαγορίσιους μαθητές γυμνασίου.

Σχόλια: Επήλθε άναρχη τουριστική ανάπτυξη. Δεν έγινε τίποτε για αξιοποίηση της χαράδρας του Βίκου. Η Ριζάρειος επιδόθηκε όντως μαθητές γυμνασίου στο Τσεπέλοβο.

1978 Μάιος: Ο ΕΟΤ δείχνει ενδιαφέρον για το Ζαγόρι. Γεννιέται εκπαιδευτικό πρόβλημα με την ελάττωση του αριθμού των μαθητών στα δημοτικά σχολεία του Ζαγορίου. Δημοσιεύονται προτάσεις επαγγελματικής βιοτεχνίας στο χώρο μας. Δημοσιεύονται προτάσεις για το οδικό δίκτυο του Ζαγορίου.

Σχόλια: Το ενδιαφέρον του ΕΟΤ για το Ζαγόρι χωρίς ουσία και πρόγραμμα και με διαπλεκόμενα συμφέροντα. Τα σχολεία του Ζαγορίου κλείνουν με τη σειρά. Επαγγελματική βιοτεχνία δεν είδαμε. Το οδικό δίκτυο με συντηρήσεις και μπαλώματα.

1978 Ιούνιος: Η ατομική ιδιοκτησία στο Ζαγόρι και τα δικαιώματα του ελληνικού δημοσίου.

Σχόλια: Τεκμηριωμένη αρθρογραφία από τον Κώστα Λαζαρίδη, τον Βασίλη Φανίτσιο και άλλους υπέρ της ατομικής ιδιοκτησίας των Ζαγορίσιων. Η ιδιοκτησία στο Ζαγόρι ήταν τουρκική και αφού μας απελευθέρωσαν απ' τους Τούρκους άρα πάει στο ελληνικό δημόσιο. Τώρα με τον ΕΝΦΙΑ τα παρατήσαμε όλα κι ας γίνουν λόγος μ' αγκάθια.

1978 Οκτώβριος: Πρωτοσέλιδο για την Γυναίκα της Πίνδου που κουβάλησε πολεμοφόδια στην πρώτη γραμμή του μετώπου στον πόλεμο του '40.

Σχόλια: Στην πορεία μετονο-

μάστηκε «Ζαγορίσια Γυναίκα» με απερίοριστο συμβολισμό και με το περιλαμπρο άγαλμα που στήθηκε στην κορφή στο Ροντοβάνι.

1978 Νοέμβριος: Πρωτοσέλιδο κείμενο για την προστασία του περιβάλλοντος.

Σχόλια: Η προστασία του περιβάλλοντος είναι θέμα παγ-

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

κόσμιο και συμπλεκόμενο. Στο Ζαγόρι έλειψε η καλλιέργεια της γης και λιγότεψε το ζωικό κεφάλαιο. Τούτο είχε συνέπεια στην πανίδα της περιοχής ιδίως στο λαγό, στην πέρδικα και τα πουλιά. Δεν γίνεται λόγος για φυτοφάρμακα και ραντίσματα αφού δεν υπήρχαν καλλιέργειες. Μέχρι τον Καποδίστρια λειτουργούσαν χωματερές για τα οικιακά απορρίμματα και τελικά φτάσαμε σε ικανοποιητική αποκομιδή τους.

1978 Δεκέμβριος: Πρωτοσέλιδο με θέμα την διάσωση των πολιτιστικών στοιχείων του Ζαγορίου μας.

Σχόλια: Παρατηρήθηκε έντονη δραστηριότητα των πολιτιστικών συλλόγων των χωριών μας. Πολλές κοινότητες ίδρυσαν πνευματικά κέντρα, αλλά όλα έμειναν στα χαρτιά. Παρήγορο η έκδοση βιβλίων για τα χωριά ή με γενικότερα Ζαγορίσια θέματα. Σημειώνεται δραστηριότητα Ζαγορίσιων μαζικών φορέων εκτός Ζαγορίου. Αρχίζουν να οργανώνονται λαογραφικά μουσεία και συλλογές.

1979 Ιανουάριος: Ανοιχτή συζήτηση για τα μεγάλα θέματα της Ριζαρείου και κυρίως για τα δικαιώματα του Ζαγορίου.

Σχόλια: Είναι γνωστή η απόφαση του Εφετείου Αθηνών που ερμηνεύει την διαθήκη των Ριζάρηδων. Μετά την εφετειακή απόφαση εισέρευσε χρήμα στο Ζαγόρι από την Ριζάρειο μέχρι που ήρθε η οικονομική ύφεση και η Ριζάρειος δεν έχει ικανά έσοδα.

1979 Φεβρουάριος: Ευρεία και ουσιαστική συζήτηση για τα κληροδοτήματα των χωριών και την διαχείρισή τους.

Σχόλια: Χρυσή εποχή για τα κληροδοτήματα αφού οι μετοχές είχαν αξία και οι τράπεζες μοίραζαν μερίσματα. Το χρήμα αρκετό, οι γκρίνιες για τους διαχειριστές συχνές και δυσφορία για την κρατική εποπτεία των κληροδοτημάτων. Ήδη η οικονομική κρίση μηδένισε τις μετοχές κι η συσχάσαμε.

1979 Απρίλιος: Πέφτει πρόταση για ίδρυση Ξυλοβιομηχανίας στο Ζαγόρι.

Σχόλια: Σε συνέλευση των δασικών συνεταιρισμών στην Κόνιτσα τσακώνονταν οι μεν με τους δε πού θα γίνει το εργοστάσιο, στην Κόνιτσα ή στο Ζαγόρι. Τελικά η Ένωση Δασικών Συνεταιρισμών τόφτιαξε στα Γιάννινα και οι δασικοί συνεταιρισμοί πουλούσαν την Ξυλεία στους εμπόρους.

1979 Μάιος: Ιδρύεται και αρχίζει την λειτουργία του Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου με στόχους «**την επιστημονική έρευνα και μελέτη του Ζαγορίσιου χώρου, την προβολή της ιστορικής του πορείας και την κατάθεση τεκμηριωμένων προτάσεων και προβληματισμών για μια ανάπτυξη που θα σέβεται την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του Ζαγορίου, απόρροια ξεχωριστής φυσικής ομορφιάς και πολιτιστικής παράδοσης**».

Σχόλια: Για δώδεκα χρόνια λειτουργήσε το ΚΕΖ και η προσφορά του τεράστια. Στελεχωμένο από άριστους μελετητές και από εξέχοντες Ζαγορίσιους άφησε κληρονομία στο Ζαγόρι. Δυστυχώς συγκυρίες οδήγησαν στη διάλυσή του.

1979 Δεκέμβριος: Σύσταση επιτροπής από επίλεκτα μέλη της Ζαγορίσιας κοινωνίας για ανέγερση «Μνημείου της Ζαγορίσιας Γυναίκας», για την σύμβολη της στην εποποιία του 1940.

Σχόλια: Το άγαλμα της «Ζαγορίσιας Γυναίκας» στέκει αγέρωχο στον τύμβο του ατενίζοντα την Πίνδο, τα χωριά μας και τις γυναίκες που ραδίζουν στις αυλές και στα σοκάκια. Το αξιολύπητο είναι ότι στις 28 του Οκτώβρη κάθε χρόνο, στην επιμνημόσυνη δέηση στο άγαλμα, οι προσκυνητές που παρίστανται μετριούνται στα δάχτυλα των χεριών.

1980 Ιούνιος: Επισημαίνεται ο κίνδυνος κλοπής Ζαγορίσιων θησαυρών και κυρίως εκκλησιαστικών. Καταγράφεται η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου από Σκαμνέλι προς Λάιστα, Ηλιοχώρι, Βρυσοχώρι.

Σχόλια: Δεκάδες καλοπροαίρετες προτάσεις γεμίζουν τις σελίδες του Περιοδικού. Διάλογος εκτενής και εποικοδομητικός, αλλά στη βάση τα πάντα εξαρτώνται από οικονομικές ενισχύσεις, επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις. Αλλά και η γραφειοκρατία ανυπερβλήτη.

1981 Ιανουάριος: Στο πρωτοσέλιδο με τίτλο «**Απολογισμός και προσδοκίες**» η Συντα-

κτική Επιτροπή γράφει: «**Μια αναφορά σε γενικές γραμμές των προβλημάτων που απασχολούν το Ζαγόρι θα κατέληγε στην επισήμανση των εξής: α) Δημιουργία συνθηκών για την παραμονή των νέων που απόμειναν στο Ζαγόρι και τον επαναπατρισμό όσων έφυγαν. Αυτό σημαίνει αξιοποίηση των πηγών και κατά κύριο λόγο του δασικού πλούτου. β) Αναγνώριση της ατομικής ιδιοκτησίας για να επανασυνδεθούν οι Ζαγορίσιοι με τον τόπο τους. γ) Δημιουργία τουριστικής κινήσεως με θετικές βάσεις και προγράμματα που μπορούν να πραγματοποιηθούν. δ) Προστασία και συντήρηση των αρχιτεκτονικών κατόπιων και των θρησκευτικών θησαυρών του Ζαγορίου. ε) Διευκολύνσεις για να μπορούν οι ταξιδεμένοι Ζαγορίσιοι να ξαναφτιάξουν τα σπίτια τους. στ) Δημιουργία συνθηκών για να ξαναγυρνούν οι ξενιτεμένοι και να αναπτυχθεί ο τουρισμός, όπως: δρόμοι, αυτόματες τηλεφωνικές συνδέσεις, επάνδρωση των αγροτικών ιατρείων κ.ά.**

Αυτά είναι τα κυριότερα από τα προβλήματα που μας απασχολούν. Η εφημερίδα μας, όπως και στο παρελθόν, δεν θα σταματήσει να τα προβάλει και να απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές για την επίλυσή τους. Έχει τη γνώμη όμως πως τα αποτελέσματα θα ήταν καλλίτερα με τη συνεργασία και συμπαράσταση όλων των συμπατριωτών μας, τόνων επίλεκτων συμπατριωτών, που μπορούν να βοηθήσουν με πολλούς τρόπους. Το ελπίζουμε».

Σχόλια: α) Δεν παρέμειναν νέοι στο Ζαγόρι και δεν επέστρεψε κανένας. Έγραφε τότε ο Β. Τζιόβας: «**τα' ιδώ πιδάκ' όχι τα' ικέι**». β) Η ατομική ιδιοκτησία (αναδασωθέντες αγροί, αμπέλια, κλαδερά, βοσκές κλπ.) δεν αναγνωρίστηκε και ανήκει πλέον στο δημόσιο. γ) Η τουριστική κίνηση μέχρι σήμερα μπορεί να πει κανείς ότι είναι οριακή, αλλά χωρίς πρόγραμμα και ουσία και χωρίς παράλληλες υπηρεσίες και προϊόντα. δ) Τα αρχιτεκτονικά κατόπινα ψιλοπροσεύτηκαν και οι κλεμμένοι θησαυροί κοσμούν ιδιωτικές κρυφές συλλογές. ε) Καμιά

ΤΟ «ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ» ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

σία δεν έλειψε απ' τους Ζαγορίσιους, αλλά κάπου έπρεπε να στεγάσουν το κεφάλι τους και το κράτος δεν βοήθησε. Η γραφειοκρατία αμείλικτη και τα έξοδα για άδειες και εγκρίσεις αρκετά για το Ζαγόριο βαλάντιο. Θεωρώντας το διάταγμα πολλοί Ζαγορίσιοι το βρήκαν σωστό και δικαίως. Εκείνο που δυσκόλεψε την κατάσταση προέκυψε στην εφαρμογή του. Από την θεωρία στην πράξη υπάρχει μεγάλη απόσταση. Το φτωχό Ζαγόρι έπρεπε να τύχει ευνοϊκής μεταχείρισης απ' το κράτος. Γιατί δηλαδή οι σεισμόπληκτες περιοχές της Ελλάδας είχαν ευνοϊκή μεταχείριση; Τι έκαναν το κράτος για τα χωριά και για τα σπίτια που έκαψαν οι Γερμανοί στη διάρκεια της κατοχής; Ήρθαν οι καρεκλάδες της Αθήνας να μας πουλήσουν πολιτισμό!!!

1979 Δεκέμβριος: Σύσταση επιτροπής από επίλεκτα μέλη της Ζαγορίσιας κοινωνίας για ανέγερση «Μνημείου της Ζαγορίσιας Γυναίκας», για την σύμβολη της στην εποποιία του 1940.

Σχόλια: Το άγαλμα της «Ζαγορίσιας Γυναίκας» στέκει αγέρωχο στον τύμβο του ατενίζοντα την Πίνδο, τα χωριά μας και τις γυναίκες που ραδίζουν στις αυλές και στα σοκάκια. Το αξιολύπητο είναι ότι στις 28 του Οκτώβρη κάθε χρόνο, στην επιμνημόσυνη δέηση στο άγαλμα, οι προσκυνητές που παρίστανται μετριούνται στα δάχτυλα των χεριών.

1980 Ιούνιος: Επισημαίνεται ο κίνδυνος κλοπής Ζαγορίσιων θησαυρών και κυρίως εκκλησιαστικών. Καταγράφεται η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου από Σκαμνέλι προς Λάιστα, Ηλιοχώρι, Βρυσοχώρι.

Σχόλια: Δεκάδες καλοπροαίρετες προτάσεις γεμίζουν τις σελίδες του Περιοδικού. Διάλογος εκτενής και εποικοδομητικός, αλλά στη βάση τα πάντα εξαρτώνται από οικονομικές ενισχύσεις, επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις. Αλλά και η γραφειοκρατία ανυπερβλήτη.

1979 Αύγουστος: Δημοσιεύεται στο ΦΕΚ το διάταγμα για την δόμηση στο Ζαγόρι.

Σχόλια: Το διάταγμα δημιουργήσε πολλά προβλήματα στο φτωχό Ζαγόρι. Η ευαισθη-

τική Επιτροπή γράφει:

«**Μια αναφορά σε γενικές γραμμές των προβλημάτων που απασχολούν το Ζαγόρι θα κατέληγε στην επισήμανση των εξής: α) Δημιουργία συνθηκών για την παραμονή των νέων που απόμειναν στο Ζαγόρι και τον επαναπατρισμό όσων έφυγαν. Αυτό σημαίνει αξιοποίηση των πηγών και κατά κύριο λόγο του δασικού πλούτου. β) Αναγνώριση της ατομικής ιδιοκτησίας για να επανασυνδεθούν οι Ζαγορίσιοι με τον τόπο τους. γ) Δημιουργία τουριστικής κινήσεως με θετικές βάσεις και προγράμματα που μπορούν να πραγματοποιηθούν. δ) Προστασία και συντήρηση των αρχιτεκτονικών κατόπιων και των θρησκευτικών θησαυρών του Ζαγορίου. ε) Διευκολύνσεις για να μπορούν οι ταξιδεμένοι Ζαγορίσιοι να ξαναφτιάξουν τα σπίτια τους. στ) Δημιουργία συνθηκών για να ξαναγυρνούν οι ξενιτεμένοι και να αναπτυχθεί ο τουρισμός, όπως: δρόμοι, αυτόματες τηλεφωνικές συνδέσεις, επάνδρωση των αγροτικών ιατρείων κ.ά.**

Αυτά είναι τα κυριότερα από τα προβλήματα που μας απασχολούν. Η εφημερίδα μας, όπως και στο παρελθόν, δεν θα σταματήσει να τα προβάλει και να απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές για την επίλυσή τους. Έχει τη γνώμη όμως πως τα αποτελέσματα θα ήταν καλλίτερα με τη συνεργασία και συμπαράσταση όλων των συμπατριωτών μας, τόνων επίλεκτων συμπατριωτών, που μπορούν να βοηθήσουν με πολλούς τρόπους. Το ελπίζουμε».

Σχόλια: α) Δεν παρέμειναν νέοι στο Ζαγόρι και δεν επέστρεψε κανένας. Έγραφε τότε ο Β. Τζιόβας: «**τα' ιδώ πιδάκ' όχι τα' ικέι**». β) Η ατομική ιδιοκτησία (αναδασωθέντες αγροί, αμπέλια, κλαδερά, βοσκές κλπ.) δεν αναγνωρίστηκε και ανήκει πλέον στο δημόσιο. γ) Η τουριστική κίνηση μέχρι σήμερα μπορεί να πει κανείς ότι είναι οριακή, αλλά χωρίς πρόγραμμα και ουσία και χωρίς παράλληλες υπηρεσίες και προϊόντα. δ) Τα αρχιτεκτονικά κατόπινα ψιλοπροσεύτηκαν και οι κλεμμένοι θησαυροί κοσμούν ιδιωτικές κρυφές συλλογές. ε) Καμιά

διευκόλυνση για επισκευές και συντηρήσεις κατοικιών, παρά μόνο υψηλότοκα δάνεια από τις τράπεζες και δαπανηρή γραφειοκρατία. Το ευχάριστο για τα περασμένα χρόνια ήταν η έλευση Βορειοηπειρωτών και Αλβανών που δούλεψαν χειρωνακτικά με φτωχά μεροκάματα και πολλές φορές μέναν και απλήρωτοι. Το δεύτερο ευχάριστο ότι ήρθαν απ' την Αλβανία άριστοι τεχνίτες της πέτρας και το τρίτο ευχάριστο ότι η Αλβανία μας προμήθευσε σχιστόπλακες για τις στέγες και καπάκια για τις αυλές. στ) Αυτόματες τηλεφωνικές συνδέσεις έχει ήδη οποιος θέλει συν τις παροχές της κινητής τηλεφωνίας. Αγροτικό ιατρείο δεν υπάρχει στο Ζαγόρι, ούτε προβλέπεται κι η «Βοήθεια στο σπίτι» περνάει μια φορά την βδομάδα από κάθε χωριό και για όσο υπάρχουν πιστώσεις.

1981 Μάρτιος: Στο πρωτοσέ-

λιδο η Συντακτική Επιτροπή αναλύει το θέμα των παραδοσιακών οικισμών του Ζαγορίου όπως κηρύχθηκαν με νόμο και επισημαίνει τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν.

Σχόλια: Η κήρυξη οικισμών του Ζαγορίου ως διατηρητέων παραδοσιακών δημιουργήσε δύο προβλήματα: α) Για ένα τέτοιο μεγάλης πνοής πρόγραμμα απαιτούνται τεράστια οικονομικά μέσα και β) Η γραφειοκρατία προκάλεσε την αντίδραση των ενδιαφερομένων. Ο νόμος αυτός δημιούργησε προβλήματα τόσο στις κοινότητες όσο και σε φυσικά πρόσωπα, ιδιοκτήτες κατοικιών - αρχοντικών. Οι κάτοικοι του Ζαγορίου περίμεναν απ' το κράτος ατέλειες και χαμηλότοκα δάνεια, αλλά ματαιώσε.

1981 Μάρτιος, Απρίλιος, Μάιος και Ιούνιος: Δημοσιεύεται σε τέσσερες συνέχειες απόσπασμα από μελέτη της Ελευθερίας Νικολαΐδου για την μητροπολιτική Επαρχία Ιωαννίνων με τίτλο «**Σχολεία και δάσκαλοι του Ζαγορίου**». Η μελέτη καλύπτει την περίοδο 1891 ως 1904.

Έτσι κλείνει μια γόνιμη τριετία (1978-1981) για το Περιοδικό. Η δύναμή του φτάνει ως την δημοσίευση και δημοσιοποίηση

προβλημάτων, προτάσεων, απόψεων, λύσεων, διαλόγου κλπ. Παράλληλα και από την σύσταση του σωματίου «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ» η εματολογία επεκτείνεται στην ιστορία, την παράδοση, την λαογραφία, τα δημοτικά τραγούδια, τα ήθη και έθιμα, την ποίηση, την λογοτεχνία, τις βιογραφίες εξεχόντων Ζαγορίσιων κλπ.

Σε άλλη ευκαιρία, συνοπτικά, θα παρουσιαστεί το έργο και η προσφορά του Περιοδικού τα επόμενα χρόνια. Θα ισχυριστεί κάποιος ότι τα προβλήματα του παρελθόντος λύθηκαν και δεν υπάρχει πια θέμα ν' ασχοληθούμε εδώ στο Περιοδικό. Η απάντηση είναι όχι γιατί τα προβλήματα αποτελούν άρρηκτη αλυσίδα. Όπως ο άνθρωπος γεννιέται, μεγαλώνει και πεθαίνει κι έρχονται άλλοι από πίσω, έτσι και τα προβλήματα έχουν μια αέναη ροή.

Εμείς εδώ της Συντακτικής Επιτροπής για 38 χρόνια μαζεύσαμε ύλη, διορθώσαμε, φакελώνουμε, ταχυδρομούμε και θα συνεχίσουμε όσο μπορούμε. Είμαστε εθελοντές, συνεχίζουμε την προσπάθεια των Ζαγορίσιων της πρώτης Συντακτικής Επιτροπής που έφυγαν και δεχόμαστε νέα μέλη. Υπηρετούμε μια ιδέα και συγκεντρώνουμε την αγάπη, την αγωνία και τον νόστο των αναγνωστών μας. Κακά τα ψέματα αλλά στα χωριά δεν έμειναν αρκετοί αναγνώστες. Μας διαβάζουν τα Γιάννινα, η Αθήνα και μακρύτερα εκτός Ελλάδας. Όλοι περιμένουν το νόστιμο ήμαρ.

Όσο υπάρχει Ζαγόρι, δηλαδή μια κοινωνία ανθρώπων, θα υπάρχουν και προβλήματα. Το σύνολο του πληθυσμού αν είναι χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες δεν παίζει ρόλο. Οι ασκούντες εξουσία οφείλουν να φροντίζουν και τον ένα και τους πολλούς. Τα 38 χρόνια για τον άνθρωπο θεωρούνται ώριμη ηλικία. Αναλογικά κρίνοντας λέμε ότι το Περιοδικό είναι σε ώριμη ηλικία και με ώριμους ανθρώπους πίσω απ' τις σελίδες του σκοπεύει να παραμείνει ώριμο για πολλά χρόνια, χωρίς να γεράσει και ν' αρρωστήσει.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΓΑΠΙΟ ΤΟΛΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΜΟΥΣΕΙΟ

Πρωτομαγιά του 2012 ο Αγάπιος Τόλης άφησε την Μπάγια και πήγε να γνωρίσει άλλους κόσμους, ίσως βρει αντικείμενα για τις συλλογές του. Άφησε πίσω το όνομά του χαρισμένο σ' ένα λαογραφικό μουσείο. Άφησε κάτι αμφισβητούμενες διαθήκες. Άφησε κληρονόμους της περιουσίας του. Άφησε εμάς τους Ζαγορίσιους και αρκετούς φίλους να περιμένουν την λειτουργία του ιδρύματός του.

Πέρασαν τέσσερα γεμάτα χρόνια απ' το θάνατό του και όλα σκεπάζονται από αντάρα, όπως βλέπουμε από ψηλά την Μπάγια το χειμώνα. Κι η Μπάγια δεν έχει μόνο αντάρες, έχει και υγρασία που τρυπάει τα κόκκαλα. Τρίζουν έτσι και τα κόκκαλα του Αγάπιου, που βλέπει από ψηλά την κατάσταση που επικρατεί στα όσα άφησε πίσω του και συμπληρώθηκαν ήδη τέσσερα χρόνια χωρίς να εκπληρωθούν οι θελήσεις του.

Γράφτηκαν πολλά για τις συλλογές του Αγάπιου. Ο κ. Ευριπίδης Μακρής εξέδωσε και σχετικό βιβλίο. Βραβεύτηκε ο Αγάπιος απ' την Προεδρία της Δημοκρατίας και από άλλους μαζικούς φορείς. Εκείνο όμως που είναι ουσιαστικό είναι ο θαυμασμός και οι έπαινοι που απέσπασε ο Αγάπιος απ' τους απλούς ανθρώπους, είτε Ζαγορίσιους, είτε φίλους.

Γνωστός και αγαπητός απ' όλους τους Ζαγορίσιους αφού τους πρόσφερε περηφάνεια κι εγωισμό. Στις συλλογές του εύρισκαν την ιστορία και τον πολιτισμό του Ζαγορίου. Ανακάλυπταν τα παλιά σπίτια τους και τους προγόνους τους. Ξυπνούσαν στη μνήμη τους εποχές που πέρασαν ανεπιστρεπτή. Εδώ στα σπίτια του Αγάπιου οι Ζαγορίσιοι γύριζαν στις ρίζες τους. Υπάρχουν βιβλία ιστορίας και πολιτισμού για το Ζαγόρι, αλλά οι σελίδες δεν είναι χειροπιαστά αντικείμενα με ονόματα και χρονολογίες.

Σήμερα στο χωμάτινο γήπεδο της Μπάγιας, πέρα στον «Άγιο», παίζουν μπάλα τέσσερις παίκτες. Η μπάλλα είναι δερμάτινη με σαμπρέλλα και δερμάτινα κορδόνια για να δένει μετά το φούσκωμα και την πήραν από συλλογή του Αγάπιου. Οι παίκτες είναι η Περιφέρεια Ηπείρου, ο Δήμος Ζαγορίου, το υπόλοιπο Διοικητικό Συμβούλιο του ιδρύματος όπως ορίστηκε από τον διαθέτη και οι κληρονόμοι του. Αυτοί οι παίκτες κλωτσούν την μπάλα πέρα δώθε χωρίς στόχο. Πέρα απ' τις γραμμές του γηπέδου βρίσκονται θεατές Ζαγορίσιοι και φίλοι του Ζαγορίου. Διαιτητής δεν υπάρχει, ούτε ημίχρονα, ούτε χρονόμετρα. Γίνονται πολλά φάουλ που τα σφυρίζουν οι θεατές. Πότε θα τελειώσει το παιχνίδι κανένας δεν ξέρει. Η Περιφέρεια Ηπείρου έκανε πάσα στο Δήμο Ζαγορίου, ο Δήμος Ζαγορίου με αμυντική τακτική έβαλε άλλη κλειδαριά στο κτίριο που λέγεται Λαογραφικό Μουσείο, αλλά το Διοικητικό Συμβούλιο του ιδρύματος με πλαγιοσκόπηση προσπαθεί ν' αλλάξει κι αυτή την κλειδαριά. Οι λοιποί κληρονόμοι ήταν εκτός γηπέδου για να πάρουν οδηγίες τακτικής. Οι θεατές περιμένουν τη λήξη του παιχνιδιού γιατί ήδη νυχτώνει.

Η θέληση του Αγάπιου, που έτυχε δημοσιότητας όσο ζούσε, δεν εκπληρώθηκε. Το ζητούμενο, δηλαδή η σύσταση ιδρύματος, δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Στο φύλλο του περιοδικού μας του Μαΐου 2012 ο Β. Τζιόβας έγραφε: «**Οι εκκρεμότητες που άφησε ο θάνατός του, μας ανησυχούν και μας προβληματίζουν όλους. Θα ήταν δε πολύ άδικο για τον ίδιο τον Αγάπιο, “τα παιδιά του” αυτά να μην έχουν την τύχη και το μέλλον που ο ίδιος ήθελε και οραματιζόταν.**». Στον ουρανό της Μπάγιας έπαιζαν σύννεφα πριν τον

θάνατο του Αγάπιου. Υπάρχουν ακόμα σύννεφα-εκκρεμότητες κι ας πέρασαν τέσσερα χρόνια. Οι ανησυχίες και οι προβληματισμοί διογκώνονται και τα «παιδιά» του Αγάπιου κινδυνεύουν γιατί είναι ορφανά. Τούτες τις μέρες, επίκαιρα, μιλάμε για πρόσφυγες και μετανάστες και για 80.000 παιδιά ορφανά που ζήτησαν άσυλο στις χώρες της Ευρώπης για να γλιτώσουν απ' τους πολέμους. Αν φταίει ο Αγάπιος υπάρχει και το ρητό «**ο τεθνεώς δεδικαίωται**». Πάντως ο Γιάννης Τσεκούρας, στο φύλλο 439 του Ιανουαρίου 2015 του περιοδικού μας, έγραφε: «**Δυστυχώς όμως για λόγους άγνωστους, αν και καθημερινά διαβεθαίνανε τους πάντες ότι όλα τα έχει τακτοποιημένα, κινητά και ακίνητα, τα εγκατέλειψε στην τύχη τους και στη νόμιμη διεκδίκηση των πολλών κληρονόμων με απρόβλεπτες εξελίξεις**». Αν έκανε λάθος ο Αγάπιος οι ακολουθούντες μπορούσαν να τα διορθώσουν. Άρα λάθος αυτών που είναι στο παιχνίδι και δεν διορθώνουν τα λάθη του Αγάπιου. Ποια συμφέροντα παίζονται; Ποιες φιλοδοξίες αναφύονται; Γιατί να κινδυνέψει η φήμη του Αγάπιου; Γιατί ακυρώνονται τα όνειρα των Ζαγορίσιων; Γιατί οι συγγενείς-κληρονόμοι του Αγάπιου δεν σέβονται την τελευταία θέλησή του; Υπάρχει το κτίριο που χτίστηκε με χρήματα του Έλληνα φορολογούμενου και μέσα σ' αυτό συγκεντρώθηκαν κάποια αντικείμενα. Υπάρχει επίσης ακίνητη περιουσία του Αγάπιου. Γιατί οι κληρονόμοι δεν παραιτούνται από κάθε αξίωση σ' αυτό που λέγεται λαογραφικό μουσείο; Γιατί δεν περιορίζουν τις αξιώσεις τους στα σπίτια, στα οικοπέδα, στα χωράφια και στα αντικείμενα που υπάρχουν στα σπίτια του Αγάπιου; Σε ποιον ανήκει σήμερα το οικόπεδο και το κτίριο του μουσείου;

Ποιος ενδιαφέρθηκε για να κηρυχθούν κύριες οι διαθήκες του Αγάπιου ή να ακυρωθούν; Ποια στοιχεία λείπουν απ' το φάκελλο του Υπουργείου για να συσταθεί το ίδρυμα; Στο «**Μνημόνιο Συνεργασίας**» του 2015 μεταξύ Περιφέρειας Ηπείρου και Δήμου Ζαγορίου στην τελευταία παράγραφο αριθμ. 4 γράφεται:

«**Οι ως άνω συμβαλλόμενοι φορείς, ήτοι η Περιφέρεια Ηπείρου και ο Δήμος Ζαγορίου, δεσμεύονται να εξαντλήσουν κάθε δυνατή προσπάθεια και συμβολή, σε συνεργασία με τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς και πρόσωπα, για την άμεση έγκριση του ως άνω ιδρύματος, για την περαιτέρω λειτουργία του λαογραφικού μουσείου από το ίδρυμα με την επωνυμία «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ».**

Εξάλλου σε συνέντευξη του στο περιοδικό «Άπειρος Χώρα», τεύχος Ιουλίου-Αυγούστου 2005, ο Αγάπιος μίλησε για σαράντα χιλιάδες εκθέματα, για δώδεκα δωμάτια στα σπίτια του και για άλλες πέντε αίθουσες. Αν αληθεύει, απ' τις σαράντα χιλιάδες αντικείμενα μόνο πέντε περίπου χιλιάδες μεταφέρθηκαν στο καινούργιο κτίριο, φωτογραφήθηκαν και καταγράφηκαν. Άρα πολλές χιλιάδες εκθέματα μένουν στους κληρονόμους. Στην ίδια συνέντευξη ο Αγάπιος δήλωσε: «**Αδούλωτο το Ζαγόρι, χτισμένο απάνω σε άγρια βουνά, οδήγησε από νωρίς τους ανθρώπους του σε πλούσιες χώρες και πολιτείες. Σε τούτα τα χώματα άνησε πολιτισμός σπουδαίος. Λένε πως είναι η άλλη Ελλάδα. Αυτή προσπάθησα να σώσω**».

Αν το Ζαγόρι είναι η άλλη Ελλάδα απομένει να το δούμε εάν και εφόσον λειτουργήσει αυτό το μουσείο.

Απόστολος Ντιναλέξης

Το φράγμα του Βίκου στα 1946, η UNRRA και οι πρόσφυγες

Ο φίλος του Ζαγορίου και μέλος της «Εταιρείας Ηπειρωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων» κ. Αλέκος Φαρμάκης πρόσφερε στο περιοδικό μας το υπ' αριθμ. 400 της 13/9/1946 φύλλο της ημερήσιας Ηπειρωτικής εφημερίδας «ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ». Το θέμα που μας ενδιέφερε ήταν η μελέτη για το φράγμα του Βίκου. Τούτο θα κατασκευάζονταν στο «Παλιογέφυρο» Τσεπελόβου, ώστε να πλημμυρίσει η περιοχή του «Χάβου». Στο φράγμα θα γίνονταν υδροηλεκτρικό εργοστάσιο για τις ανάγκες των χωριών και το νερό με σήραγγα θα έφτανε στη Δοβρά, θα περνούσε κάτω απ' τον κάμπο και θα έβγαине δυτικά, παρακάτω απ' το άγαλμα της Ζαγορίσιας Γυναίκας. Εκεί θα γίνονταν και δεύτερο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο. Το στόμιο θα φράσσονταν το χειμώνα ώστε το νερό να χρησιμοποιηθεί για άρδευση του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων το καλοκαίρι. Αλλά διαβάστε ολόκληρο το κείμενο σε διπλανή στήλη, γιατί εμένα προσωπικά με κέντρισε η παρουσία στο Ζαγόρι της Ούνρρα με τον Διευθυντή Κάουελ και η εμπλοκή της στο φράγμα του Βίκου.

Η UNITED NATION RELIEF AND REHABILITATION ADMINISTRATION (Διεύθυνση Περιθαλψής και Αποκατάστασης των Ηνωμένων Εθνών) ιδρύθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο με σκοπό να αντιμετωπίσει τις καταστροφές που έγιναν σε εκτεταμένες περιοχές του κόσμου, αλλά κι απ' την διακοπή των οικονομικών σχέσεων. Το 1946 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ενέκρινε και πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Εδώ εντάσσεται και η μελέτη για το φράγμα του Βίκου. Γιατί δεν έγινε το φράγμα είναι άγνωστο. Ίσως γιατί στην Ελλάδα ακολούθησε ο εμφύλιος, ίσως γιατί δεν υπήρξε εθελοντική συνεισφορά των κρατών μελών του ΟΗΕ.

Το 1946 επίσης η Γ.Σ. του ΟΗΕ ίδρυσε και την INTERNATIONAL REFUGEE ORGANIZATION (Διεθνής Οργάνωση Προσφύγων). Η ΙΡΟ ανέλαβε το έργο της UNRRA ειδικά για τους πρόσφυγες και κυρίως σε θέματα επανεγκατάστασης, επαναπατρισμού, μεταφοράς, συντήρησης. Έζησε και το Ζαγόρι τότε μορφές προσφυγιάς, είτε στην κήρυξη του πολέμου του '40, είτε στον εμφύλιο. Οι κάτοικοι χωριών του Δυτικού Ζαγορίου το '40, κατέφυγαν σ' άλλα χωριά ανατολικότερα. Στον εμφύλιο πολλοί

κάτοικοι βρέθηκαν ανταρτοπληκτικοί στα Γιάννινα. Την δεκαετία του '50 πρόφτασα κι εγώ να φάω κίτρινο τυρί και κίτρινο βούτυρο από στρογγυλές μεγάλες κονσέρβες. Ακόμα και βοδινό κρέας σε κονσέρβες φάγαμε. Ήταν όντως νόστιμα και χορταίναμε, αλλά δεν ξέρω αν ήταν υγιεινά. Κι όταν πήγα στο Γυμνάσιο της Βοστίνας έφαγα στο οικοτροφείο, απ' τα τρόφιμα που έστελνε η Γκαρ, μακρόνια με σκουλίκια και ρύζι με μυγάκια. Τα θυμήθηκα τώρα που οι πρόσφυγες στην Ειδομένη και στο λιμάνι διαμαρτύρονται για αλλοιωμένα τρόφιμα. Στείλανε τότε οι Αμερικάνοι ζάχαρη, σιτάρι κλπ. Λένε ότι μερικοί πρόεδροι κοινοτήτων του Ζαγορίου τότε έριχναν άμμο στα σακκία με το σιτάρι για να περισσέψει γι' αυτούς μεγάλη μερίδα. Το σιτάρι μοιράζονταν με την οκά κι ανάλογα με τα άτομα της οικογένειας.

Η Συρία έγινε σήμερα Ελλάδα της δεκαετίας του '40. Δηλαδή εμφύλιος, ξένες επεμβάσεις, θύματα, καταστροφές, προσφυγιά. Οι λαοί της Συρίας, του Ιράκ, του Πακιστάν, του Αφγανιστάν κι ακόμα Κούρδοι και Αφρικανοί υποφέρουν, πολεμούν, λιμοκτονούν, φεύγουν απ' τις πατρίδες τους. Ήρθαν τον Απρίλη και στο Τσεπέλοβο πρόσφυγες και εγκαταστάθηκαν στα κτίρια του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας. Πέρασα ένα απόγευμα κι είδα αθώα παιδάκια (όσα σώθηκαν απ' τα κύματα και τις παγωμένες θάλασσες) να παίζουν μπάλα στο γήπεδο δίπλα κι άλλα με πλαστικά παιχνίδια να βρίσκονται πάνω στην άσφαλτο. Στα πεζούλια καθισμένες γυναίκες απολάμβαναν το ηλιοβασίλεμα. Δεν είδα ενθουσιασμό στα πρόσωπά τους, αλλά ούτε και απογοήτευση. Ίσως βρίσκονται σε φάση αναμονής κι αμηχανίας. Οι Τσεπελοβίτες, μ' όσους μίλησα, εκφράστηκαν ήπια. Εκείνο που τους ανησυχεί είναι ότι δεν πρέπει ο αριθμός των προσφύγων να ξεπεράσει τους 170-180. Απ' το μίνι μάρκετ του χωριού κάποιοι πρόσφυγες ζήτησαν καρβουνάκια για ναργιλέδες. Για άλλα ψώνια τίποτε ιδιαίτερο αφού σιτίζονται απ' τον ελληνικό στρατό. Ο χρόνος θα δείξει.

Το 2016 ήρθε στο Ζαγόρι με κοσμοϊστορικό γεγονός. Θα φέρει αλλαγές στο κοινωνικό γίγνεσθαι; Θάχουμε παράνομες πράξεις; Θα φέρει ανάπτυξη με ένταξη των προσφύγων στο εργατικό δυναμικό; Το μέλλον θα δώσει απαντήσεις.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΤΑ ΜΕΛΕΤΩΜΕΝΑ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ

ΘΑ ΓΙΝΗ ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ ΤΟΥ ΒΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΧΘΕΣΙΝΗΝ
ΕΠΙΤΟΠΙΟΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ

(Εφημ. «ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ» Ιωαννίνων 13/9/1946, αρ. φ. 400)

Κατά το παρελθόν Σάββατον ο κ. Γεν. Δ/τής Ηπείρου, ο Διευθυντής της ΟΥΝΡΡΑ κ. Κάουελ και Επιθεωρητής Δημοσίων Έργων κ. Κανελλόπουλος επισκέφθησαν την περιοχὴν Κήπων Τσεπελόβου και Σκαμνελίου ἵνα μορφώσουν επιτόπιον ἀντίληψιν τῶν πορισμάτων τῆς συντασσομένης ὑπὸ τοῦ κ. Κανελλοπούλου μελέτης ἐκμεταλλεύσεως τῶν διὰ τοῦ Χειμάρρου Βίκου διαρρεόντων ὑδάτων ἅτινα προέρχονται ἐκ περιοχῆς ἐκτάσεως πλεόν τῶν ἑκατὸν τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ μελέτην προβλέπεται κατασκευὴ φράγματος ὕψους 120 μέτρων εἰς τὴν ἀφετηρίαν τῆς στενωτάτης φαραγγώδους κοίτης τοῦ Χειμάρρου Βίκου εἰς θέσιν «Παλιογέφυρο» τῆς περιοχῆς Τσεπελόβου παρὰ τὴν Μονὴν Αγίου Ιωάννου Ρογκοβού ἔνθα το πλάτος τῆς ἐγκιβωτισμένης κοίτης τοῦ Χειμάρρου κυμαίνεται ἀπὸ πέντε μέχρι τεσσαράκοντα μέτρα εἰς τὴν στέψιν τοῦ φράγματος.

Διὰ τοῦ φράγματος τούτου θα κατασθῇ δυνατὴ ἡ συγκέντρωσις ὁλῶν τῶν διὰ τοῦ χειμάρρου Βίκου διαρρεόντων ὑδάτων ἅτινα υπολογίζονται εἰς ἑκατὸν εκατομμύρια κυβικὰ μέτρα ετησίως.

Διὰ τὴν πλήρη ἐκμετάλλευσιν τῶν συγκεντρωθησομένων ὑδάτων προβλέπεται ἡ κατασκευὴ τῶν κάτωθι ἔργων:

1) Κατασκευὴ υδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου παρὰ το φράγμα πρὸς παραγωγὴν ηλεκτρικοῦ ρεύματος χρησιμοποιηθησομένου διὰ τῆς ἐκμεταλλέουσιν τῶν παρακειμένων δασικῶν περιοχῶν Τσεπελόβου, Σκαμνελίου, Λαϊστής, Παλαιοχωρίου, Ηλιοχωρίου καὶ Βρυσοχωρίου τῶν ὁποίων ἡ συνολικὴ ἔκτασις υπερβαίνει τα ἑκατὸν χιλιάδες στρέμματα ὡς καὶ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγορίου ἀπὸ ἀπόψεως φωτισμοῦ ὑδρεύσεως καὶ ἀρδεύσεως.

2) Διοχέτευσις τῶν ὑδάτων ἀπὸ τοῦ υδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου τοῦ φράγματος διὰ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Χειμάρρου Βίκου καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς κοιλάδος ἣν ἀκολουθεῖ ἡ Δημοσιὰ οδὸς Ζαγορίου μέχρι τῆς Ἀνατολικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὀροπεδίου Ἀσπραγγέλων καὶ ἐκεῖθεν διὰ σήραγγος μήκους τριῶν χιλιομέτρων τὰ ὕδατα θα ἀχθῶσι εἰς τὴν Δυτικὴν κλιτύν τοῦ ἰδίου ὀροπεδίου εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ὁποίου προβλέπεται ἡ κατασκευὴ δευτέρου υδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου παρὰ το 22ον χιλιόμετρον τῆς οδοῦ Ιωαννίνων-Καλαπκίου με ὕψος πτώσεως υπερβαίνον τα διακόσια μέτρα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς περιοχῆς τῶν Ιωαννίνων.

3) Ἐμφραξίς τοῦ στομίου τῆς μεταξὺ τοῦ 21ου καὶ 23ου χιλιομέτρου τῆς οδοῦ Ιωαννίνων-Καλαπκίου μεσολαβούσης λεκάνης πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ὑδάτων κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον προκειμένου να χρησιμοποιηθῶσι ταῦτα πρὸς ἀρδευσιν τοῦ λεκανοπεδίου Ιωαννίνων.

Μέχρι σήμερον συνετελέσθη ἡ τοπογραφικὴ ἀποτύπωσις τῆς Λεκάνης συγκεντρώσεως τῶν ὑδάτων τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις ἀνέρχεται εἰς τρεῖς χιλιάδες στρέμματα καὶ ἤδη συνεχίζεται ἡ ἀποτύπωσις τῆς χρησίμου ζώνης διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν μελέτην τῶν ἔργων.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΡΜΟΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ

Τέτοιες μέρες, μέσα στο Μάη αρχίζαμε στα χωριά μας τα οργώματα, για να σπείρουμε τα καλαμπόκια, τ' ανοιξιάτικα στάρια, το κριθάρι, τη βρίζα, τις φακές.

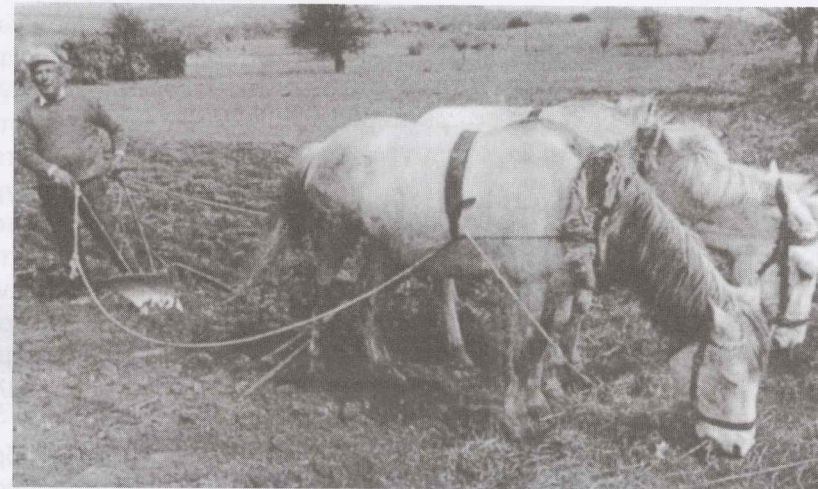
Στην εμβόλιμη, στο κείμενο, φωτογραφία, η σιδερένια πια «μηχανή» οργώματος που την τραβούν τώρα άλογα, αποτελεί μια βαθμίδα πιο πάνω από το ξύλινο Ησιόδειο αλέτρι που το τραβούσαν μόνο δυο αργοκίνητα βόδια πριν.

Σε μας τους παλιούς, που βιώσαμε εκείνα τα χρόνια στα χωριά μας, τέτοιες εικόνες προκαλούν σήμερα διάφορους συνειρμούς και κάποιες εύλογες σκέψεις και απορίες: Πώς δηλαδή τότε, μ' εκείνα τα πρωτόγονα μέσα δεν έμενε σπιθαμή γης χέρσα και τα χωριά μας κι η χώρα ολόκληρη ήταν αυτάρκης στα κυριότερα αγροτικά προϊόντα, σήμερα με τις ατέλειωτες μηχανοκίνητες φάλαγγες των τρακτέρ (που τον περασμένο χειμώνα κλείσανε τις στράτες από το Μωριά ως το Σουφλί για ένα ολόκληρο μήνα και καλά έκαναν), πολλά από τα προιόντα αυτά τα εισάγουμε. (Λεμόνια απ' την Αργεντινή, κολοκύθια απ' το Ισραήλ, σκόρδα απ' την Κίνα κι ακόμα σπανάκια απ' την Ιταλία!!!)

Λογικό ν' αναρωτιέται κανείς: Όλες αυτές οι στρατιές των τρακτέρ (περισσότερα ίσως από Γαλλία και Ιταλία), **τι επιτέλους παράγουν;** Ο μεγάλος δε αριθμός τους ίσως να εξηγείται από την ανυπαρξία ενός υγιούς αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος (λέμε συνεταιριστικό κι όχι συνδικαλιστικό). Έτσι κάθε χωριουδάκι κι ένας συνεταιρισμός (συνήθως σφραγίδα) και κάθε σπίτι το τρακτέρ και το μπαϊράκι του,

χάρη στις περίφημες επιδοτήσεις, που ευνοούχισαν τον Πρωτογενή Τομέα αντί να τον αναπτύξουν.

Αυτός ο Πρωτογενής Τομέας, έγινε τον τελευταίο καιρό η εύκολη καραμέλα που όλοι μας πιπιλίζουμε χωρίς τελικά να γίνεται τίποτε για τη στήριξή του. **Ως γνωστόν ο Πρωτογενής Τομέας** (γεωργία, κτηνοτροφία, δάση) **αποτελεί για όλες τις χώρες και περισσότερο**

Με αποκλεισμένο τον χρόνο και την τεχνολογία, σύμμαχο τα «ζωντανά» και μέτρο το ανθρώπινο.

για τις Μεσογειακές όπως η Ελλάδα με τα γνωστά κλιματολογικά πλεονεκτήματα, το **θεμέλιο λίθο της ανάπτυξης.**

Κάθε φορά που αναφέρομαι στον Πρωτογενή Τομέα, γυρίζω νοερώς στο χωριό μου. Κι όταν το επισκέπτομαι (όλο και πιο αραιά τελευταία!!!), την πρώτη γροθιά στο στομάχι τη δέχομαι εκεί στο έμπα του κάμπου του. Αντικρίζοντας την απόλυτη ερημιά, από τη «Μπιστερή» μας μέχρι την Τσερβαριώτικη Λούτσα, αυθόρμητα μου έρχονται οι στίχοι του Σολωμού από τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους»: **«Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει».**

Αυτή η νέκρα της ερημιάς

έγινε πια το σήμα κατατεθέν για ολόκληρες περιοχές της ορεινής Ελλάδος με καταστροφικά αποτελέσματα.

Του ΒΑΣΙΛΗ ΤΖΙΟΒΑ

Αυτόν τον κάμπο του χωριού μου πολλές φορές τον τραγούδησα κι άλλες τόσες τον έκλαψα και τον κλαίω. Γιατί εμείς όλοι της ηλικίας μου είμαστε γέννημα και θρέμμα (κυριολεκτικά)

και τις χιλιάδες γιδοπρόβατα, γελάδια και αλογομούλαρα (αυτά που αποτελούσαν τα τρακτέρ της εποχής)... Και τα οχτώ αρτεσιανά πηγάδια του που δεν άφηναν να διψάσουν ποτέ ούτε οι άνθρωποι ούτε τα ζώα.

Αποκούμπι και στήριγμα το χωριό κι ο κάμπος του σ' όλες τις δύσκολες στιγμές. Θυμάμαι την πρώτη χρονιά της κατοχής να ξαναγεμίζουν τα σπίτια με την επιστροφή των ξενιτεμένων νέων που εργαζόταν στην Αθήνα κυνηγημένοι από τον θάνατο της πείνας.

Ευχή, να μην περιμένουμε να ζήσουμε τέτοιες μεγάλες ανάγκες για να θυμηθούμε πάλι το χωριό και τον Πρωτογενή Τομέα, αλλά η πολιτεία να κάνει ό,τι δεν έκανε μέχρι σήμερα (μετά την απελευθέρωση) για να ξαναοργανωθούν οι χερσότοποι της Ελλάδας που, όπως διάβασα σε μια εφημερίδα τελευταία, αυτοί οι χερσότοποι, παρουσία του δημοσίου και της εκκλησίας φτάνουν περίπου τα 70 εκατομμύρια στρέμματα.

Αν δεν αλλάξουμε την πολιτική μας και δεν στραφούμε στην ανάπτυξη του Πρωτογενούς Τομέα τότε όλες οι ορεινές περιοχές θα έχουν την τύχη των χωριών ΚΟΡΕΣΤΕΙΑ όπως τα αποτυπώνει στο ωραίο του βιβλίο ένας φίλος μας, ο Άγγελος Σινάνης (όπως γράφουμε σε διπλανή σελίδα).

Και όσοι πιστεύουν πως με τον τουρισμό θα αντικαταστήσουμε τον Πρωτογενή Τομέα, είναι βαθιά νυχτωμένοι. Καλοδεχούμενος ο τουρισμός, αλλά συμπληρωματικός και όχι σε αντικατάσταση του Πρωτογενούς Τομέα. γιατί διαφορετικά θα καταντήσουμε ένας λαός σερβιτόρων και μπάρμαν.

ΚΟΡΕΣΤΕΙΑ (Τα χωριά της λήθης) Του Άγγελου Σινάνη

Στο προηγούμενο τεύχος Απριλίου, «Το Ζαγόρι μας» δημοσίευσε εύστοχη και αναλυτική παρουσίαση του βιβλίου «Κορέστεια» του Άγγελου Σινάνη, ο φίλος και συνεργάτης του περιοδικού μας Νίκος Υφαντής.

Εμείς απλώς εκφράζουμε τις άπειρες ευχαριστίες μας προς το συγγραφέα που μας τίμησε με την αποστολή του βιβλίου για την βιβλιοθήκη μας.

Περιδιαβάζοντας τις κάπου 300 σελίδες του βιβλίου του και περισσότερο το πλούσιο φωτογραφικό υλικό του (με ασπρόμαυρες φωτογραφίες, παλιές

και έγχρωμες, νεότερες) νιώθει κανείς απέραντη θλίψη, για την ερείπωση και την ερήμωση μιας περιοχής με χωριά, κάποτε κυψέλες ζωής και δημιουργίας. Και σε κυριεύει ο φόβος μήπως όλες οι ορεινές περιοχές σαν τα Κορέστεια θα έχουν το ίδιο τέλος, αν... (και τα «αν» είναι γνωστά και χιλιοειπωμένα), γιατί πιστεύουμε πως περιοχές σαν τη συγκεκριμένη που περιγράφει και ξαναζωντανεύει ο

αγαπητός Άγγελος, δεν ήταν νομοτελειακά καταδικασμένες στην εξαφάνιση. Συγκεκριμένοι ιστορικοί, πολιτικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί λόγοι, μετέτρεψαν πλούσιες και ζωντανές περιοχές της υπαίθρου σε απέραντα νεκροταφεία.

Από το φωτογραφικό υλικό του βιβλίου αναδύονται δύο διαφορετικοί κόσμοι. Από τη μια φωτογραφίες (οι ασπρόμαυρες) που αποτυπώνουν τη ζωή, τον

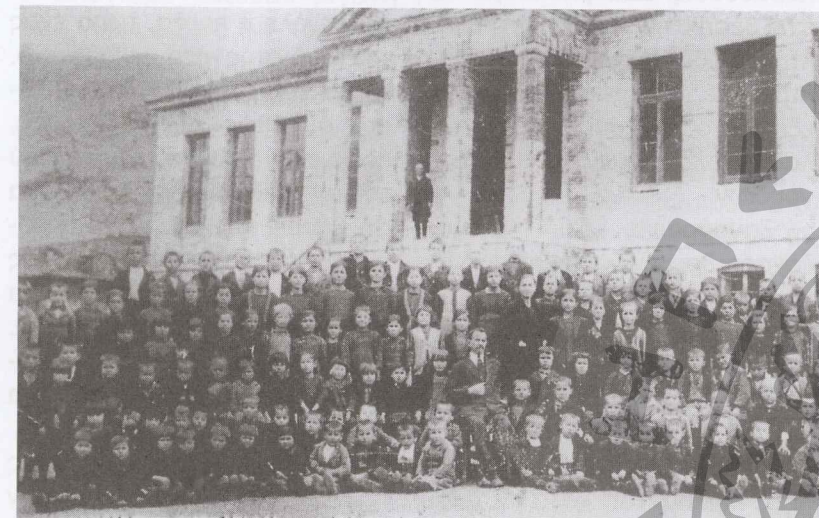
αγώνα και τη δημιουργία, με γεμάτα σκολειά, γεμάτα σπίτια που άντεξαν ακόμα και στην λαίλαπα του Εμφυλίου '46-'59. Υπέκυψαν όμως και έρεψαν την εποχή της ψευδεπίγραφης ευμερίας και της κακέκτυπης ανάπτυξης. Και από την άλλη (οι έγχρωμες φωτογραφίες) κουφάρια σπιτιών που μοιρολογούν τη ζωή που έφυγε ανεπιστρεπτή.

Φίλε Άγγελε εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής του Περιοδικού «Το Ζαγόρι μας», ευχόμαστε νάσαι πάντα καλά και να μας δώσεις κι άλλες τέτοιες εικόνες από τη ζωή και την ιστορία του τόπου μας.

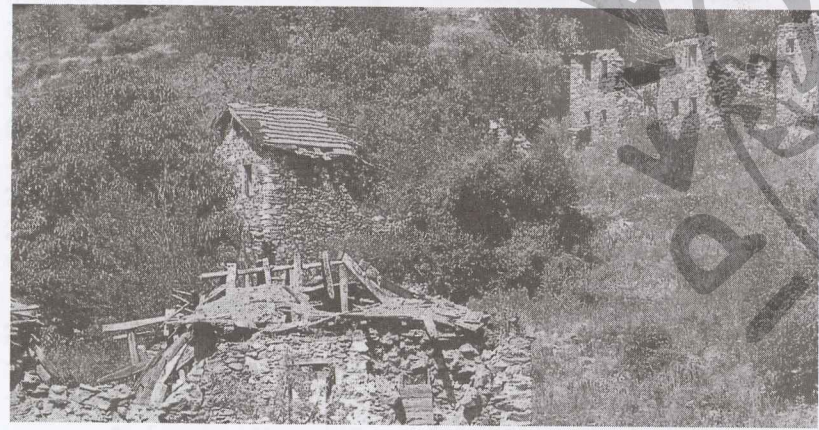
Βασίλης Τζιόβας

Ανταρτικό 1924. «Δημοτική Σχολή Ζελόβου / (ιδρυθείσα;) το 1911 τη συνδρομή των εν Αμερική Ζελοβιτών»

Βατοχώρι 1933. Οι 143 μαθητές και μαθήτριες του Δημοτικού Σχολείου.

Τρίβουνο. Ό,τι απόμεινε από τις μεγάλες διάφορες - τριώροφες πετρόχτιστες οικοδομές.

Καλογερίτσα. Μαθητές και μαθήτριες του Δημοτικού σχολείου με το δάσκαλό τους.

Ξυλοκόποι - ιδιοκτήτες δάσους της Καλογερίτσας (1956)

Σφήνα. Ερειπωμένες διάφορες πλινθόχτιστες κατοικίες.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ – ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ

Ψάχνοντας τις εγκυκλοπαίδειες σχετικά με τη λέξη «πανηγυρίς» βρήκα τα εξής: α) προέρχεται από τις λέξεις πας + άγυρις = συνάθροιση πάνδημος, συγκέντρωση β) συναθροίζονταν όλος ο λαός γ) ο χαρακτήρας της συγκέντρωσης είναι θρησκευτικός δ) χρονικά γίνονταν μια φορά το χρόνο ε) τότε ήταν η πόλις κι αν είχε εθνικό χαρακτήρα τότε πανηγύριζαν μαζί πολλές πόλεις στ) στις πανηγύρεις γίνονταν αγώνες, έπαιζαν μουσικοί, χόρευαν, έτρωγαν ζ) με την εξέλιξη στις πανηγύρεις πωλούσαν και ζώα, οπότε λέγονταν ζωοπανήγυρη ή κάθε είδους εμπορεύματα, οπότε ήταν εμποροπανήγυρη.

Με την έλευση του Χριστού και την εξάπλωση του Χριστιανισμού η έννοια «πανηγύρι» απέκτησε καθαρά θρησκευτικό χαρακτήρα. Γιορτή δεσποτική ή θεομητορική ή αγίου. Στο Ζαγόρι αν πρέπει να μιλάμε για πανηγύρι θα πάμε στο χρόνο οργάνωσης του κάθε οικισμού και ανέγερσης ναού. Συνεπώς απ' τον 13^ο αιώνα και μετά. Υπήρχαν βέβαια τα μοναστήρια και τελούσαν πανηγύρεις. Συναθροίζονταν οι πιστοί απ' τα γύρω χωριά. Κατά πόσον υπήρχαν μουσικοί και χορευτές είναι αμφίβολο. Δεδομένο είναι ότι υπήρχε φαγοπότι. Τα χρόνια της τουρκοκρατίας το Ζαγόρι είχε προνόμια, συνεπώς και θρησκευτικά τοιαύτα. Αφορμή για πανηγύρι αποτελούσε η θρησκευτική γιορτή. Θα πρέπει να σημειώσω ότι τελούνταν πανηγύρεις και σε ξωκλήσια με ηπιώτερη μορφή. Το ξωκλήσι μπορεί νάταν ναός εγκαταληφθέντος συνοικισμού ή αφιέρωμα σε σπουδαίο γεγονός. Στους οικισμούς εκκλησιασμός, επισκέψεις σε εορτάζοντες, γλέντι στο μεσοχώρι. Αρκετά χωριά είχαν την δική τους κομπανία και τα υπόλοιπα συμφωνούσαν παρέα απ' τα γύρω χωριά. Στα πανηγύρια συμμετείχαν συγγενείς και φίλοι απ' τα διπλανά χωριά. Ήταν και μια ευκαιρία για προξενία. Οι ενδιαφερόμενοι ξέταζαν τον γαμπρό ή την νύφη πώς ντύνεται και πώς χορεύει και συγκέντρωναν και πληροφο-

ρίες για την προίκα. Στο πανηγύρι δεν συμμετείχαν οι πενήθοντες, που μετά τον εκκλησιασμό αποσύρονταν. Στο μεσοχώρι οι πανηγυριώτες έφεραν το τραπέζι τους, καναπέδες και στρωσίδια για τα πεζούλια. Στο τραπέζι ψητά, πίτες, τυριά, τσίπουρο, κρασί κι άλλα, όλα σπιτικά. Λίγο πολύ κι οι φτωχοί βολεύονταν με φαγώσιμα. Οι οργανοπαίχτες ξεκινούσαν με τραγούδια του τραπέζιου και καθιστικά και μετά τον «ασίκη» άναβε το κέφι και σηκώνονταν για χορό.

Οι μεθυσμένοι τσακωνόνταν για τη σειρά στο χορό κι οι ξεμέθυστοι τους χώριζαν. Ο χορός ενιαίος μ' έναν χορευτή μπροστά. Σε μερικά χωριά χωρίζονταν οι γυναίκες κι οι άντρες. Ο πρωτοχορευτής και οι συγγενείς του έρριχναν κέρματα στο κουτί που είχαν μπροστά τους οι οργανοπαίχτες. Χαρτονόμισμα έπεφτε σε καιρούς πληθωρισμού ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως έλευση ξενιτεμένου που καζάντησε. Εξαιρετικές και οι περιπτώσεις που ο πρωτοχορευτής κερνούσε τα βιολιά με χρυσή λίρα.

Οι χορευτές (άντρες ή γυναίκες) άλλοι καλοί κι άλλοι άσχετοι. Οι οργανοπαίχτες απολάμβαναν τον καλό χορευτή κι έβαζαν όλη την δεξιότητά τους. Για τους άσχετους δυσανασχετούσαν, εκτός αν έπεφτε χρήμα. Έλεγε ο μακαρίτης Κώστας Καψάλης: «Ρίξε φίλε τα 'κοσάρια κι ας μην πάνουν τα ποδάρια».

Ο χρόνος που θα χόρευε καθένας εξαρτιόνταν απ' τα χρήματα που έπεφταν στο κουτί. Η τυπική σειρά στο ξεκίνημα του πανηγυριού ήταν πρώτα ο παπάς του χωριού, ύστερα ο πρόεδρος, ο δάσκαλος κι ακολουθούσαν οι άρχοντες. Τον περασμένο αιώνα τυπικά την πρώτη μέρα χόρευαν οι κοντοχωριανοί και την δεύτερη (ενίοτε και τρίτη μέρα) οι χωριανοί.

Αυτή ήταν η εικόνα του πανηγυριού όπως την ζήσαμε εμείς οι παλιότεροι κι όπως μας την μετέφεραν οι πρόγονοί μας. Γνωρίσαμε όμως και την εξέλι-

ξη στο πέρασμα των χρόνων. Ήρθε το ηλεκτρικό ρεύμα κι ήρθαν και τα μικρόφωνα και τα μεγάφωνα. Έτσι ξαλάφρωσαν κάπως οι οργανοπαίχτες. Ήρθε το κέρδος με τα μαγαζιά που προσφέρουν έτοιμο φαγητό, μπίρα και εμφιαλωμένα κρασιά. Έτσι η οικογένεια δεν μαγειρεύει και βγαίνει στο μεσοχώρι στα τραπέζια του μαγαζιού και παραγγέλνει φαγητά και ποτά. Βρίσκεις στα πανηγύρια ψητό αρνί, κοκορέτσι, σουβλάκια, κοτόπουλο, τυρί φέτα ή γραβιέρα, σαλάτες και τελευταία σερίβριτα και ούισκι. Παραμερίστηκε το τσίπουρο και το βαρελίσιο ντόπιο κρασί. Κάποτε στα πανηγύρια τα παιδιά εύρισκαν καρυδάτο χαλβά και σιάμαλι. Τώρα έρχονται μικροπωλητές με χαλβά σαπουνέ, μαντολάτα και ψητά καλαμπόκια.

Εμείς οι παλιότεροι καλώς ή κακώς θεωρούμε ότι αλλοιώθηκε η έννοια του πανηγυριού του χωριού. Οι μουσικοί, οι χορευτές, τα φαγητά, τα ποτά, το κέρδος κι άλλες λεπτομέρειες άλλαξαν και ξεπέρασαν τις παραδόσεις. Δεν βλέπουμε να έχει θέση στην κομπανία η ηλεκτρική κιθάρα και τ' άλλα ηλεκτρικά με τα πλήκτρα. Δεν είναι εξέλιξη ο τραγουδιστής ν' αλλάζει τα λόγια των παλιών τραγουδιών.

Ξανάγραψα ότι «Όλγα, ζάχαρη θρεμένη» σημαίνει διατροφή, ενώ «Όλγα, ζαχαροθρεμένη» σημαίνει ανατροφή. Δεν θεωρούμε εξέλιξη το ξώπλατο, τη μίνι φούστα και το παντελόνι για τις χορεύτριες. Δεν θεωρούμε εξέλιξη τους νεαρούς που κυλιούνται καταγής και καμπουρίζουν και βγάζουν και τα παπούτσια. Προσωπικά δεν θεωρώ εξέλιξη το νοίκιασμα του μεσοχωριού στα μαγαζιά. Γιατί αποκλείεται μια οικογένεια να βγάλει το τραπέζι της και τα φαγητά της; Πού είναι οι πολιτιστικοί σύλλογοι που αναλαμβάνουν την οργάνωση του πανηγυριού και κατέβαζαν και το χορευτικό τμήμα; Γιατί τώρα στα πανηγύρια γύρω στις 12 τη νύχτα δεν χορεύουν ταγκό ή βαλς; Γιατί στο Ζαγόρι συρτοτσιφτετέλια; Για να δείξει ο

χορευτής σεξουαλικότητα; Οι Ζαγορίσιοι χοροί προσφέρουν ευκαιρία στις γυναίκες και στους άντρες να δείξουν χάρη και κίνηση, να δείξουν προσωπικότητα. Το χέρι, η μέση, η κεφαλή, το χαμόγελο, τα πόδια δείχνουν τη διάθεση του χορευτή και την ικανοποίησή του. Για τα χορευτικά τμήματα των συλλόγων δεν επαρκεί ο χώρος εδώ. Πώς ντύνονται και τι τραγούδια χορεύουν είναι θέμα άλλων σελίδων.

Η παράδοση, την οποία λέμε να διασώσουμε, αποτελείται από κάποια στοιχεία. Η εξέλιξη αφαιρεί και ακυρώνει κάποια στοιχεία και προσθέτει καινούργια. Πρέπει όμως να διατηρεί και να προβάλλει ό,τι στοιχεία κληρονομήσαμε. Στοιχεία που προσδίδουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και προσδιορίζουν την ιδιαίτερη ταυτότητα της ντόπιας κοινωνίας. Στοιχεία αφαιρέθηκαν και προστέθηκαν καινούργια στην παρέα των οργανοπαικτών. Π.χ. παλιότερα υπήρχε το σαντούρι και το λαούτο, τώρα αρμόνιο, τουμπελέκι και κιθάρα. Παλιότερα τραγουδούσε όλη η παρέα, τώρα ένας τραγουδιστής στο μικρόφωνο. Παλιότερα ο αρχηγός της παρέας, συνήθως ο κλαρινίστας, έδινε στον πρόεδρο του χωριού το δαχτυλίδι του σαν αρραβώνα ότι θάρθει να παίξει στο πανηγύρι. Σήμερα ο αρχηγός της παρέας ζητάει προκαταβολή κι ό,τι βγάλει απ' τους χορευτές. Σήμερα ακόμα κι ο τραγουδιστής ζητάει ιδιαίτερη αμοιβή για νάρθει στο πανηγύρι.

Οι χορευτές ήταν ευπρεπώς ντυμένοι. Τα πουκάμισα δεν έβγαιναν απ' την ζώνη κι ούτε ήταν ξεκούμπωτα. Οι χορεύτριες δεν έκαναν ψαλιδιές και κωλοκαθίσματα. Οι μύτες των ποδιών των γυναικών ζωγράφιζαν στο πλακόστρωτο. Το μαντήλι, η ζώνη, η ποδιά εντυπωσίαζαν. Κάθε χωριό ξεχωρίζε τις καλές χορεύτριες και τους καλούς χορευτές κι όλοι σηκώνονταν όρθιοι και τους απολάμβαναν.

Πριν απ' τους πολιτιστικούς συλλόγους κάθε κοινοτικό συμβούλιο όριζε κατάλληλα πρό-

Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων ΜΟΝΑΧΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΕ ΣΤΗΝ Ι. Μ. ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ 43 ΟΛΟΚΛΗΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

Από τις αρχές Απριλίου στην Ι. Μ. Γεννήσεως της Θεοτόκου Ασπραγγέλων έχει εγκατασταθεί μοναχός, έπειτα από 43 ολόκληρα χρόνια. Πρόκειται για τον μοναχό Παΐσιο εκ Κονίτισης, έναν νέο άνθρωπο, φιλόξενο, με όνειρα για το μοναστήρι και όρεξη για δουλειά. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί ένα χαρμόσυνο γεγονός για όλο το Ζαγόρι, καθώς το μοναστήρι πλέον φροντίζεται καθημερινά, πρόκειται να ηλεκτροδοτηθεί και υδροδοτηθεί και είναι επισκέψιμο κάθε μέρα από ντόπιους, Ηπειρώτες αλλά και τουρίστες. Συγκεκριμένα όλες τις προϋποθέσεις για να αναδειχτεί σε ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά μνημεία της Ηπείρου, με εξέχουσα γεωγραφική θέση στην είσοδο του Ζαγορίου και σε μικρή απόσταση από τα Γιάννενα, σημαντική κτιριακή υποδομή με προοπτικές μεγάλης βελτίωσης, εκπληκτική θέα, ανθρώπους που το αγαπάνε και το αποδεικνύουν και πλούσια ιστορία. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον της θρησκευτικής και πολιτικής ηγεσίας του τόπου μας.

Η Ι. Μ. Ασπραγγέλων είναι κτισμένη στη ΝΔ πλαγιά του Μιτσικελίου σε υψόμετρο περίπου 900 μ. και απέχει μόλις 23 χιλιόμετρα από τα Γιάννενα. Ερχόμενος από τα Γιάννενα προς Ασπραγγέλους, 2 χλμ, μετά τη Μεταμόρφωση, στρίβοντας σε ένα χωματόδρομο άλλων 2 χιλιομέτρων περίπου, ο επισκέπτης οδηγείται σε ένα πλατωμά με υπέροχη θέα στον κάμπο και τους γύρω λόφους, όπου βρίσκεται η Μονή. Ο χωματόδρομος προβλέπεται άμεσα να ασφαλτοστρωθεί. Επίσης, υπάρχει χαρτογραφημένη ήπια, πεζοπορική διαδρομή, μίας ώρας περίπου, από το χωριό Ασπραγγέλοι με τερματισμό το μοναστήρι.

Ο περίβολος του μοναστηριού, έκτασης 1.300 τ.μ. περίπου, είναι περιτοιχισμένος από ψηλό μαντρότοιχο και περιλαμβάνει στο κέντρο το καθολικό, ανατολικά το παλιό παραδοσιακό μαγειριό και βόρεια τα κελιά και τους βοηθητικούς χώρους. Το καθολικό είναι περίπου 80 τ.μ., μονόκλιτη βασιλική με τρούλο, με παλιές τοιχογραφίες να σώζονται στο Ιερό Βήμα. Το μαγειριό έχει μπουχαρί, παραδοσιακό νεροχύτη και τζάκι και είναι ιδανικό να μετατραπεί σε λαογραφικό μουσείο.

Η Ιερά Μονή Ασπραγγέλων ληλατήθηκε αρκετές φορές αλλά τη μεγαλύτερη καταστροφή της υπέστη στις 15 Ιουλίου 1943, όταν μαζί με τον οικισμό των Ασπραγγέλων, πυρπολήθηκε από τους Γερμανούς. Σώθηκε μόνο ένα μέρος του Ιερού Βήματος του καθολικού της μονής, η οποία όμως ξαναχτι-

στηκε το 1955 από τον τελευταίο, μέχρι πριν λίγες ημέρες, μοναχό της Μονής, Εφραίμ Πολιανό τον Ξενοφώντιο (από τη Μονή Ξενοφώντος του Αγίου Όρους). Ο Εφραίμ απεβίωσε το 1973 κηδεύτηκε στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων και ενταφιάστηκε στο μοναστήρι, όπου αναπαύεται μέχρι σήμερα. Έκτοτε, η Μονή δεν είχε μοναχό και άνοιγε τις πόρτες της δύο φορές το χρόνο. Συντηρήθηκε όμως και άντεξε τη φθορά όλα αυτά τα χρόνια χάρη στην εθελοντική προσφορά Ασπραγγελιωτών και άλλων κατοίκων των γύρω χωριών, με πρωτεργάτη τον Φρίξο Τσολάκη. Τα τελευταία χρόνια, πραγματοποιήθηκαν εκτενείς εργασίες χρηματοδοτούμενες από την Περιφέρεια Ηπείρου και αποκαταστάθηκε σε μεγάλο βαθμό.

Ο Φρίξος Τσολάκης, έχοντας την απόλυτη εμπιστοσύνη της Μητροπόλης, αποτέλεσε τον κλειδοκράτορα του μοναστηριού το οποίο ταυτίστηκε με το πρόσωπό του και κατ' επέκταση με το χωριό μας. Άνοιξε αναλλήτως το μοναστήρι τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, αλλά και οποιαδήποτε άλλη ημερομηνία αν το ζητούσε κάποιος πιστός να τελέσει Θεία Λειτουργία ή Βάπτισμα. Πάντα φιλόξενος με όλους, διατήρησε ακέραιες τις παραδόσεις του μοναστηριού, όπως το δείπνο μετά τον εσπερινό και το γεύμα μετά τη Θεία Λειτουργία. Με μεγάλη χαρά υποδεχόταν όσους διανυκτέρευαν, άλλοτε λιγοστούς και άλλοτε περισσότερους. Αγκάλιασε το γλέντι, που έφερνε πλήθος κόσμου, κυρίως νέους ανθρώπους, και μεγάλη προβολή στο μοναστήρι. Με προσωπικές ενέργειες κατάφερε τη διάνοιξη νέου δρόμου που διευκόλυνε τη συντήρηση και αποκατάσταση της μονής, αλλά συντηρούσε και το μονοπάτι καθώς συχνά επισκέπτονταν το μοναστήρι πεζός.

Νέα σελίδα στην ιστορία του μοναστηριού ανοίγεται, λοιπόν, με την εγκατάσταση του μοναχού Παΐσιου και την ελπίδα να ακολουθήσουν κι άλλοι μοναχοί. Μια εξέλιξη που δικαιώνει τους κόπους αυτών που δεν το έχασαν και το συντηρούσαν τόσα χρόνια. Όλοι μαζί πλέον, θα εργαστούν για το όνειρο της μεγάλης του άνθισης που φαίνεται να γίνεται πραγματικότητα.

Ο Πρόεδρος
Ζαμπακόλας Σ. Θεόδωρος

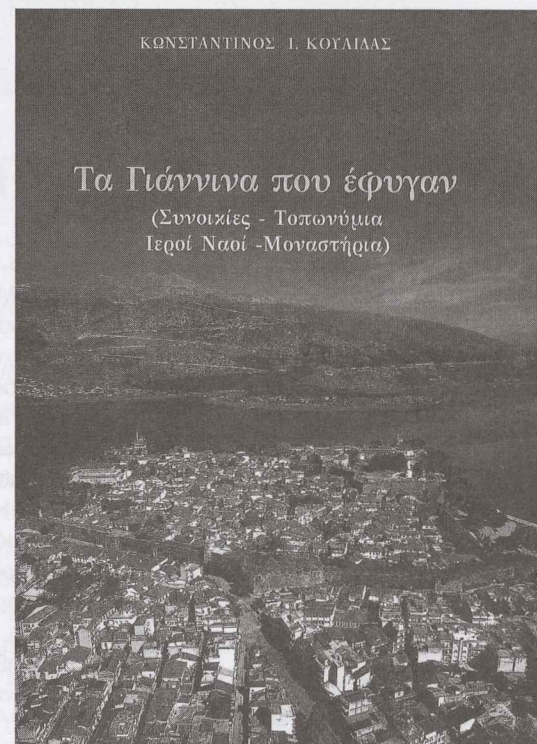
«ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ» του Κων/νου Κουλίδα

Σύσσωμο το ΔΣ της ΙΛΕΖ παρακολούθησε την παρουσίαση του βιβλίου του κ. Κων/νου Κουλίδα που έχει τίτλο «Τα Γιάννινα που έφυγαν». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Μπαλάνειου Δημ. Σχολείου στις 15-5-16 με πρωτοβουλία της Εταιρείας Λοτοτεχνών και Συγγραφέων Ηπείρου. Ο συγγραφέας, το βιβλίο του οποίου κοσμεί την βιβλιοθήκη της ΙΛΕΖ, είναι αναγνώστης του περιοδικού μας, φίλος μας και φίλος του Ζαγορίου από τότε που είχε συσπουδαστές στην Ζωσιμαία Σχολή και στην Ακαδημία πολλούς Ζαγορίσιους, ήδη συνταξιούχους δασκάλους. Τα παλιά Γιάννινα είχαν στενούς δεσμούς με το Ζαγόρι πριν τον Αλή Πασά, τόσο στα γράμματα, όσο και στο εμπόριο. Αλλά και στα πολιτιστικά δρώμενα το Ζαγόρι ήταν κοντά στα Γιάννινα. Το βιβλίο και το περιεχόμενό του μας ενδιέφεραν και ασμένως παρασταθήκαμε στην εκδήλωση. Γράφει στο βιβλίο του ο συγγραφέας για Ζαγορίσιους αρχόντους και αρχοντικά σπίτια. Για επιφανείς

Ζαγορίσιους αγωνιστές, επιστήμονες, εμπόρους κλπ. Ανάλυση του περιεχομένου του βιβλίου παρουσίασε ο κ. Νίκος Υφαντής, φίλος του Ζαγορίου και Πρόεδρος της Ετ. Λογοτεχνών και Συγγραφέων Ηπείρου. Ο συγγραφέας επικέντρωσε την ομιλία του στην ιστορία της πόλης και ο κ. Αλέκος Φαρμάκης ασχολήθηκε με την συνοικία της «Καραβατιάς», που μας φιλοξενούσε για την παρουσίαση του βιβλίου. Η έναρξη της εκδήλωσης ήταν ευχάριστη αφού τραγούδησαν τα παιδιά της χορωδίας του 5ου Δημοτικού Σχολείου. Το πρόγραμμα τελείωσε με απονομή τιμητικής πλακέτας στον συγγραφέα από τον Πολ. Σύλ. Καραβατιάς.

Το βιβλίο του Κ. Κουλίδα στις 444 σελίδες του περιέχει πλούσιο υλικό, πλήθος φωτογραφιών απ' την παλιά πόλη, χάρτες, έγγραφα, βιβλιογραφία και εκτεταμένο ευερετήριο κυρίων ονομάτων, ιερών ναών, τοπωνυμίων, δημοσίων κτιρίων κλπ.

Κι αν ο Δημήτρης Χατζής λογοτεχνικά περιέγραψε τα Γιάννινα στο βιβλίο του «Το

τέλος της μικρής πόλης», ο κ. Κων/νος Κουλίδας ιστορικά αναδεικνύει το μέγεθος και το μεγαλείο της πόλης που ζούμε. Στο συγγραφικό του στερέωμα προστέθηκε ένα ακόμα αστέρι και του ευχόμαστε να συνεχίσει να ερευνά, να γράφει και να συγγράφει με έμπνευση και συνέπεια.

Απόστολος Ντιναλέξης

«Εκπαιδευτικά Προγράμματα για Τυφλούς» του Δημήτρη Λιοδάκη

Ο Δημήτρης Λιοδάκης, με καταγωγή από το Γρεβενίτι Ζαγορίου σπούδασε στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς και στη συνέχεια ειδικεύτηκε στην αγωγή και εκπαίδευση μαθητών με ειδικά προβλήματα, κυρίως μαθητών που στερούνται τη χαρά του βλέπουν.

Φοίτησε σε πανεπιστήμια της Γερμανίας και της Ελλάδας, έλαβε μεταπτυχιακό δίπλωμα (Master) στην ειδική αγωγή με βαθμό «άριστα» δίδαξε από διάφορες θέσεις ως δάσκαλος, ως σχολικός σύμβουλος ειδικής αγωγής, ως Διευθυντής στη σχολή τυφλών, συνεργάστηκε σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα, οργάνωσε πολλά επιμορφωτικά σεμινάρια, συνέγραψε μελέτες και άρθρα και πήρε μέρος σε διάφορες ομάδες εργασίας του ΥΠΕΠΘ.

Στα πλαίσια των πλούσιων δραστηριοτήτων του, δημοσίευσε και το εν λόγω βιβλίο με θέμα «Εκπαιδευτικά Προγράμματα για Τυφλούς», βιβλίο που, παρά το ειδικό περιεχόμενό του, διαβάζεται άνετα και από μη ειδικούς και παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για το θέμα.

Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται θέματα που αφορούν στη λειτουργία του οφθαλμού, στα χαρακτηριστικά των ατόμων με ελλιπή ή παντελή έλλειψη όρασης, χαρακτηριστικά που έχουν σχέση με την ψυχολογία και τον τρόπο σκέψης και αντίδρασης των ατόμων, τους σκοπούς και τις μεθόδους καθώς και παιδαγωγικές και λειτουργικές αρχές και διδακτικές προσεγγίσεις στην αγωγή και εκπαίδευσή τους.

Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην περιγραφή του ειδικού υλικού του εξοπλισμού και των τεχνολογικών βοηθημάτων που πράγματι συνιστούν σημαντικό βοήθ στην εκπαίδευση των τυφλών ατόμων. Και βέβαια, η σημασία και ο ρόλος της οικογένειας και οι τρόποι συνεργασίας με τους διδάσκοντες επισημαίνονται ως βασικός παράγων.

Εκείνο που χαρακτηρίζει το περιεχόμενο του βιβλίου και τον τρόπο συγγραφής του είναι η εμπειριστατωμένη έρευνα επί του θέματος από τον συγγρα-

φέα, οι καίριες επιστημονικές τοποθετήσεις και η επισημάνση του παιδαγωγικού χαρακτήρα των μεθόδων που εισηγείται. Οι προτάσεις αναλύονται με λεπτομέρειες, πράγμα που βοηθάει σε μεγάλο βαθμό τον εκπαιδευτικό, το δάσκαλο που θα ασχοληθεί με την αγωγή των μαθητών αυτών και την ειδική εκπαίδευσή τους.

Για τον αναγνώστη που δεν ειδικεύεται στη σπουδή και μελέτη του αντικειμένου, εντυπωσιακό είναι το γεγονός της περιγραφής της ιστορίας και δημιουργίας της περίφημης γραφής Braille και της ζωής του δημιουργού της, Λουδοβίκου Braille!

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου παρουσιάζεται ένα πολύ σημαντικό θέμα, που αφορά στη συνεκπαίδευση τυφλών και βλέπόντων μαθητών σε κοινά δημοτικά σχολεία.

Παρατίθενται θέσεις και απόψεις εκπαιδευτικών και παιδαγωγών επί του θέματος, αλλά το ενδιαφέρον βρίσκεται σε πρωτότυπη έρευνα, που αποτελεί

μέρος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας του συγγραφέα, και είναι από κάθε άποψη πολύ σημαντικά.

Το ότι οι τυφλοί μαθητές θα ήταν ίσως πιο σωστό και παιδαγωγικά πιο αποτελεσματικό να συνυπάρχουν με τους βλέποντες και να αντιμετωπίζονται γενικά στην εκπαίδευσή τους χωρίς να τονίζεται από το εκπαιδευτικό και δάσκαλο το φυσικό τους «ελάττωμα», χωρίς να επιδεικνύεται σ' αυτούς οίκτος, παραπέμπει στην παιδαγωγική αρχή που πρέσβευε και εφαρμόσε ο σπουδαίος δάσκαλος των τυφλών (και κωφάλαων), ο Παπιγκιώτης Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος, διευθυντής του περιφημου Ινστιτούτου τυφλών της Βοστώνης Πέρκινς.

Από κάθε άποψη, το βιβλίο του κυρίου Δημήτρη Λιοδάκη παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, ειδικό και γενικό, είναι άριστα επιστημονικά δομημένο και αξίζουν συγχαρητήρια στον συγγραφέα για τη συμβολή του στο ευαίσθητο πεδίο της εκπαίδευσης που ονομάζεται ειδική αγωγή.

Ελένη Σκούρτη

ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΕΙΧΕ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Επαναπατρισμός μίας ακόμη κλεμμένης εικόνας

ΣΤΗΝ Ελλάδα επαναπατρίστηκε πριν λίγες ημέρες μία από τις εικόνες που είχαν κλαπεί τα Χριστούγεννα του 2009 από τον ναό Κοίμησης Θεοτόκου Κουκουλίου, καθώς και δύο ακόμη εικόνες που είχαν κλαπεί από μονές της Θεσσαλίας.

Πρόκειται για αμφιπρόσωπο εικονίδιο χορού (με τις παραστάσεις των Αγίων Αναργύρων και των Τριών Ιεραρχών) διαστάσεων 0,17x0,12 μ., που χρονολογείται από τον 18ο αιώνα. Οι γερμανικές αστυνομικές αρχές παρέδωσαν τις εικόνες στο Γενικό Προξενείο του Μονάχου, ενώ είχε προηγηθεί απόφαση του Ειρηνοδίκειου του Μονάχου για την οριστική απόδοσή τους στο Ελληνικό Δημόσιο.

Το 2012 η τότε Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, αρμόδια τότε υπηρεσία του υπουργείου Πολιτισμού για θέματα αρχαιοκαπηλίας, πληροφορήθηκε από

την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση Ηπείρου ότι σε οίκο δημοπρασιών στη Γερμανία (Hargesheimer & Günther, έδρα Düsseldorf) διατίθεντο προς πώληση μεταβυζαντινά κειμήλια κλαπέντα από ελληνικά εκκλησιαστικά μνημεία.

Ακολούθησε άμεση κινητοποίηση, έλεγχος του τηρούμενου ηλεκτρονικού φωτογραφικού αρχείου και συνεργασία με τις συναρμόδιες περιφερειακές Εφορείες Αρχαιοτήτων (πρώην 8η και 19η Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων σε Ιωάννινα και Τρίκαλα αντίστοιχα) με αποτέλεσμα την ταυτοποίηση 18 κλαπέντων μεταβυζαντινών κειμηλίων από ναούς της Ηπείρου κυρίως αλλά και της Θεσσαλίας και της Δ. Μακεδονίας.

Μετά από έρευνες διαπιστώθηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος των κειμηλίων είχε ήδη πωληθεί ή επιστραφεί σε ιδιώτες στην Ολλανδία και τη Ρωσία, μία εικόνα είχε πωληθεί σε ιδιώτη στο Düsseldorf και τέσσερις επεστράφησαν στην προμηθευτρια εταιρεία του οίκου δημοπρασιών στο Μόναχο.

Οι τρεις εικόνες παραδόθηκαν στις αστυνομικές αρχές και στη συνέχεια στην αρμόδια Εισαγγελία κατόπιν έγκλησης που κατατέθηκε από τον εκπρόσωπο του ελληνικού δημοσίου κατά της προμηθευτριας εταιρείας στο Μόναχο το 2013.

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΖΕΛΕΤΑΣ

(Από την εφημ. «Ηπειρωτικός Αγών» 11-5-16)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Εθνικός διάλογος για το κυνήγι

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ζαγορίου σε συνεδρίασή του με θέμα «**Συζήτηση σχετικά με τον Εθνικό διάλογο για το κυνήγι**», με την υπ' αριθ. 68/2016 απόφασή του αναφέρει:

Διαμαρτυρόμαστε έντονα και καταγγέλλουμε με ιδιαίτερη έμφαση το γεγονός ότι ο Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος κ. Τσιρώνης **δεν προσκάλεσε, ως όφειλε**, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, στον Εθνικό Διάλογο για το κυνήγι.

Θεωρούμε απαράδεκτη και περιφρονητική για τους θεσμούς που εκπροσωπούνται την ενέργεια αυτή, όταν στον Διάλογο κλήθηκε πλήθος οργανώσεων με **μηδενική ή ελάχιστη** εκπροσώπηση της κοινωνίας και δεν προσκλήθηκε η Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι φορείς της οποίας **εκπροσωπούν ολόκληρη την κοινωνία μας!**

Ο κ. Υπουργός οφείλει να γνωρίζει ότι στις δράσεις και δραστηριότητες που εμπíπτουν στην **ευθύνη των φορέων** της Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνονται η **προστασία του περιβάλλοντος**, η **τοπική οικονομία** και η **ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής** στην ελληνική περιφέρεια.

Ενημερώνουμε και διευκρινίζουμε ότι οι τομείς και οι δραστηριότητες αυτές συνδέονται άμεσα με την **οργανωμένη** κυνηγητική δραστηριότητα, **όπως αυτή ασκείται σήμερα** κάτω από το υφιστάμενο νομικό και διοικητικό καθεστώς που τη διέπει.

Τονίζουμε με έμφαση, ότι κάθε σκέψη και πρόθεση για αλλαγή αυτού ισχύοντος καθεστώτος, **οφείλει απαραίτητα** να λαβαίνει υπόψη της **τις θέσεις των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης**.

Δηλώνουμε, με τον πλέον σαφή τρόπο, και **καθιστούμε υπεύθυνο** τον Υπουργό Αναπληρωτή κ. Τσιρώνη, ότι στον **κοινό στόχο** της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να **επιδιώκονται**, κατά τρόπο συντεταγμένο και καλά οργανωμένο, **συμμαχίες και κοινωνικές συναινέσεις**.

Οι ατελέσφοροι αποκλεισμοί, με βάση ιδεοληψίες και με άγνοια ή περιφρόνηση της πραγματικότητας, οδηγούν σε ανώφελους διχασμούς και συγκρούσεις, που σήμερα είναι καταστροφικοί.

«Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας και Παιδείας»

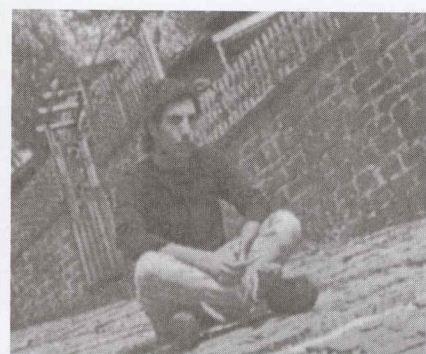
Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ζαγορίου σε συνεδρίασή του με θέμα «**Ψήφισμα για την καθιέρωση «Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας και Παιδείας»**» με την υπ' αριθ. 76/2016 απόφασή του εγκρίνει τη στήριξη και τη συμμετοχή στην πρωτοβουλία της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων και Αδελφοτήτων Ιταλίας (ΟΕΚΑΙ) και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, για τη καθιέρωση «Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας και Παιδείας», με προτεινόμενη ημερομηνία την 20η Μαΐου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ο Δήμος Ζαγορίου ευχαριστεί θερμά τον Πρόεδρο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών και Πρόεδρο της ΚΕΔΕ κ. Πατούλη καθώς επίσης και την Ελληνική Καρδιολογική Εταιρεία και τον Πρόεδρό της κ. Στέφανο Φούσα για την προσφορά φαρμάκων και ειδών άμεσης ανάγκης για τους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στη Μαθητική Εστία Τραπεζοδίου.

Ο ΑΣΙΜ ΤΟΥ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

Ατόφιο ασήμι ήθους και εντιμότητας ο 22χρονος Ασίμ, ο Σύριος πρόσφυγας στο Τσεπέλοβο του Ζαγορίου μας.

Ο Ασίμ (όνομα και πράμα) θα μπορούσε να είναι ένα από τα παιδιά της φωτογραφίας, που παλεύουν με την ψυχή στο στόμα να βγουν ζωντανά από τη θάλασσα κυνηγημένα από τον όλεθρο του πολέμου, που κάποιος για τους δικούς τους λόγους, σπείρανε στην ιστορική χώρα του.

Να τι λέει το ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας: «Ο 22χρονος Ασίμ (φωτό) θρήκε πριν λίγες μέρες στην άκρη του δρόμου, έξω από μια ταβέρνα, ένα πορτοφόλι και χωρίς δεύτερη σκέψη αναζήτησε τον άνθρωπο που το είχε χάσει! Μπήκε στην ταβέρνα, το παρέδωσε στο σερβιτόρο, εκείνος τηλεφώνησε στο Αστυνομικό Τμήμα Κήπων και από τις πιστωτικές κάρτες που θρέθηκαν στο πορτοφόλι εντοπίστηκε ο κάτοχός τους, ένας επισκέπτης μοτοσικλετιστής! Ξέρετε τι ποσό περιείχε το πορτοφόλι; 3000 ευρώ, σύμφωνα με το «Epiruspost!»!

Οι Ζαγορίσιοι σίγουρα θα δείξουν και την ανοχή και την ανθρωπιά τους στους αναξιοπαθούντες πρόσφυγες. Άλλωστε (θα το ξαναπούμε) το Ζαγόρι χρωστάει μέρος της, πάλαι ποτέ, αίγλης του στον ταξιδεμό και τη μετανάστευση και προς την «Αραπιά».

«Στο Κάιρο αρρώστησα, στα Γιάννενα θα γιάνω, στην άκρη στο Καπέσοδο θα πέσω να πεθάνω», λέει τ' όμορφο γνωστό Ζαγορίσιο τραγούδι μας.

B.T.

Μια δικιά μας κοπέλα στην Ευρώπη

Λίγο πριν φύγει το τεύχος τούτο για το τυπογραφείο (πρωί Τρίτης 24 Μαΐου), είδαμε στο κανάλι της ΕΡΤ1 και μοιραστήκαμε την εύλογη χαρά και ικανοποίηση, μιας δικής μας κοπέλας, της Βούλας Τσέτη, που χρόνια τώρα κατέχει τη θέση του γραμματέα του Κόμματος των Ευρωπαίων Πρασίνων.

Αναφερόταν η κα Τσέτη στο ρεπορτάζ της, στην εκλογή ενός ανθρώπου του Κόμματος των Πρασίνων στον VAN DET BELLEN στο αξίωμα του προέδρου της Αυστρίας, ανατρέποντας τη θεωρούμενη βέβαιη μέχρι τότε εκλογή του ακροδεξιού (φιλοναζίστα) υποψηφίου. Μια ανατροπή που (όπως έλεγε) ανακούφισε ολόκληρη την Ευρώπη.

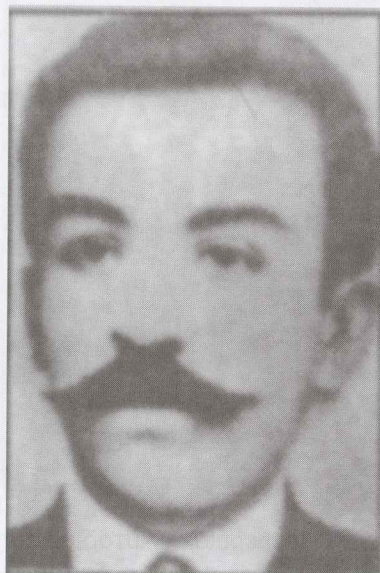
Η Βούλα, είναι κόρη του φίλου και συνεργάτη μας Χρήστου Τσέτη και της Ζαγορίσιας (καταγωγή από Νεγάδες) Αμαλίας Βαταβάλη. Τους χαιρετισμούς μας και καλή δουλειά.

«Το Ζαγόρι μας»

Αίτημα του Πολ/κού Συλλόγου Νεγάδων

Να τιμηθεί ο Εθνομάρτυρας Χριστόδουλος Σαχίνης

Τι αναφέρει σε επιστολή του προς τον Δήμαρχο Ζαγορίου

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ

Στην από 3.4.2016, επιστολή του, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Χριστόφορος Ευθυμίου, αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι ο Χριστόδουλος Σαχίνης, διπλωματικός υπάλληλος, καταδικάστηκε από το βουλγαρικό Στρατοδικείο στον δι' αγχόνης θάνατο, με την κατηγορία της κατασκοπίας υπέρ της Ελλάδας και απαγχονίστηκε στην Κεντρική Πλατεία της Δράμας στις 12 Ιουνίου 1917.

Ο Πρόεδρος τονίζει ότι «ο Δήμος Ζαγορίου έχει υποχρέωση να τιμήσει τη μνήμη του μοναδικού Ζαγορίσιου Εθνομάρτυρα» και προσθέτει: «Η Πολιτεία τίμησε τον Εθνομάρτυρα και χορήγησε τιμητική σύνταξη στην οικογένειά του. Αλλά και οι πόλεις της Δράμας και των Ιωαννίνων τίμησαν τη μνήμη του με την ονομασία οδών».

Ένα έγγραφο

Ο κ. Ευθυμίου παραθέτει σχετικό έγγραφο του τότε Γενικού Διοικητή Δυτικής Μακεδονίας Γκότση προς τον Νομάρχη Δράμας:

«Ο γνωστός ημίν διά του απαγχονισμού μαρτυρικός θάνατος του Χριστόδουλου Σαχίνη Γραμματέως του Ελληνικού Προξενείου Δεδεαγατς παρά των απαισιών Βουλγάρων εν τη Κεντρική Πλατεία της πόλης

Δράμας επισυμβάντος της 12 Ιουνίου 1917, ημέραν Δευτέρα και ώραν 9ην ενθυμίζει στους αρμοδίους καθήκον υψηλόν, όσον και επιτακτικόν όχι μόνο εις τον εκλιπόντα εθνομάρτυρα, όχι μόνον προς την ιεράν ιδεάν υπέρ ης εμαρτύρησεν, αλλά προς την Ελληνικήν ευγνωμοσύνην και κυρίως ελληνικήν αρετήν.

Διά του ονόματος του μάρτυρος Χρισ. Σαχίνη, συνδεθέντος όχι μόνον με την ανωτέρω ιστορίαν της πόλεως Δράμας και ολοκλήρου της Ελλάδος, θα ήτο ευχής έργον, αλλά και επιβεβλημένο να τιμηθεί ο τόπος του μαρτυρίου και να ενθυμίζει ούτω εις τους διαβάτας την περί το όνομα του Σαχίνη πατριωτικήν τραγωδίαν, ενώ αποτελεί εύγλωτον δίδαγμα πατριωτισμού διά τους μεταγενέστερους».

Το τέλος στη Δράμα...

Στην επιστολή, αναφέρονται, τέλος, τα εξής στοιχεία:

Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους, ο Χρισ. Σαχίνης διορίστηκε υπάλληλος του Προξενείου του Δεδεαγατς (Αλεξανδρουπόλεως). Όταν η πόλη αυτή βομβαρδιζόταν από τον συμμαχικό στόλο το Ελληνικό Προξενείο μεταφέρθηκε στο εσωτερικό της βουλγαροκρατούμενης τότε Θράκης. Όλοι οι υπάλληλοι κατόπιν εντολής αναχώρησαν δι' άλλης οδού για την Αθήνα εκτός του Χριστοδούλου Σαχίνη, ο οποίος παρέμεινε για να φυλάξει ως υπεύθυνος του Αρχείου του Προξενείου.

Ύστερα από περιπλανήσεις σε χωριά της Ανατολικής Μακεδονίας, κατέληξε τελικά στη Δράμα, έχοντας πάντα μαζί του το Αρχείο της Υπηρεσίας του. Εκεί σ' αυτή την πόλη, άφησε την τελευταία του πνοή στις 12 Ιουνίου 1917.

«Περιμένουμε από τον Δήμαρχο Βασιλή Σπύρου, πνευματικό άνθρωπο, να δώσει το «παρών» στην πρόσκλησή μας», λένε οι κάτοικοι των Νεγάδων.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΜΥΡΣΙΝΙΑ ΚΟΡΕΛΗ - ΠΑΠΠΑ

Η Μυρσινία Κορέλη-Παππά ήταν το έκτο παιδί μιας πτωχής αγροτικής οικογένειας των Ασπραγγέλων. Ο πατέρας της, ταξιδιώτης αρχικά, όπως όλοι οι Ζαγορίσιοι, Αίγυπτος (Αλεξάνδρεια)–Ξάνθη, γυρίζει στο χωριό του προπολεμικά όπου ασκεί το επάγγελμα του αγροφύλακα. Η Μυρσινία γεννήθηκε στους Ασπραγγέλους το 1920. Μετά την αποφοίτησή της από το Δημοτικό σχολείο του χωριού της, εντάσσεται όπως όλα τα κορίτσια της εποχής στο εργατικό δυναμικό του σπιτιού της (λάτρα σπιτιού, κεντήματα, χωράφια, ζώα). Ο Β' παγκόσμιος πόλεμος (ελληνοϊταλικό έπος, γερμανική κατοχή, αρχές εμφυλίου) τη βρίσκει στο χωριό της, ν' αγωνιά και να συμπάσχει μαζί με τους συγχωριανούς της. Κατεβαίνει στα Γιάννενα το 1946, όπου μένει η χήρα αδερφή της κι ο πατέρας της, που διατηρεί φανοποιείο ασκώντας παράλληλα και την τέχνη του ωρολογά. Παντρεύεται το 1947 τον Τζουμερκιώτη Θανάση Παππά που ασκεί το επάγγελμα του παντοπώλη με τον οποίο αποκτά δύο παιδιά. Μετακομίζουν στην Αθήνα το 1963 και ασχολούνται με το εμπόριο κατεψυγμένων ψαριών. Σπουδάζουν τα δυο παιδιά τους τον Κωνσταντίνο απόφοιτο οικονομικού πανεπιστημίου και την Ευθαλία αρχιτέκτονα. Αργότερα, δουλεύει στην βιοτεχνία υποδημάτων του κουνιάδου της, από όπου και συνταξιοδοτείται το 1979.

Ασθενεί και αποβιώνει στη μόνιμη κατοικία της στην Αθήνα στις 19 Μαρτίου 2016 σε ηλικία 97 ετών. Κατόπιν επιθυμίας της η ταφή της γίνεται στα πάτρια εδάφη του χωριού της, όπου οι αδερφές της Βασιλική και Αρτεμισία και η παιδική φίλη της Γαλάτεια.

Αντί στεφάνου, εις μνήμην της θανούσης, η κ. Αίγλη Καρβούνη προσέφερε στον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων χρηματικό ποσό. Ο Σύλλογος την ευχαριστεί πολύ και συλλυπείται όλους τους συγγενείς.

Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων

ΘΑΛΕΙΑ ΒΕΛΛΟΥ

νάκια της και τελευταία χάρηκε και διςέγγονο.

Η Θάλεια υπήρξε υπάκουη κόρη, λατρευτή αδερφή, υποδειγματική σύζυγος, εξαίρετη προς την Αντίτσα νύφη, στοργική μητέρα, σεβαστή πεθερά, λατρευτή γιαγιά, ακάματη, φιλήσυχη, καρτερική, δίκαιη, πονόψυχη και πάνω απ' όλα φιλόξενη. Το Βελλέικο στην Αρίστη ήταν μια ζεστή φωλιά ένα απάνεμο λιμάνι όπου έβρισκαν καταφύγιο διψασμένοι και νηστικοί, πλούσιοι και φτωχοί, επώνυμοι και ανώνυμοι. Δεχόσουν και ξεπροβοδούσες συγγενείς και φίλους πάντα με το χαμόγελο στα χείλη. Συνέπασχες Θάλεια στη δυστυχία και έτρεχαν ασταμάτητα τα δάκρυά σου. Συνέχαιρες στη χαρά των άλλων και με την καλοσύνη σου και το κέφι σου τη μεγάλωνες. Ξεχώριζες Θάλεια στη μικρή κοινωνία του χωριού μας και είχες απεριόριστη εκτίμηση για την τιμιότητα σου, την εργατικότητα σου, τη νοικοκυροσύνη σου και την κοινωνικότητά σου.

Το χρώμα της Αρίστης που τόσο υπεραγαπούσες και σε σκέπασε ως είναι ελαφρό και η μνήμη σου αιώνια.

Γεώργιος Ζαχάρης

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΑΡΣΕΝΗΣ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΑΡΣΕΝΗ, εσχόντα επιστήμονα και πολιτικού.

Για όσους το αγνοούν, οι ρίζες της κυρίας Κατσέλη ξεκινάνε από το Ζαγόρι μας: ο παππούς της, Νικόλαος Κατσέλης (πατέρας του γνωστού σκηνοθέτη Πέλου Κατσέλη, του πατέρα της Λούκας) από τα Κάτω Σουδενά και η γιαγιά της Ελεονώρα της γνωστής οικογένειας Παλιού από το Δίλοφο.

Τα ίδια συλλυπητήρια εκφράζουμε στα παιδιά της και σ' όλους τους συγγενείς.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΥΡΥΣΘΕΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

– Αρχές του Μάη πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα, ο γνωστός συνταξιούχος Τραπεζικός Ευρυσθένης Παναγιωτίδης και ρέκτης της φωτογραφικής τέχνης. Φίλος του περιοδικού μας από την ίδρυσή του, πολλές υπέροχες φωτογραφίες του Ζαγορίσιου τοπίου κοσμούν το γραφείο μας.

Στη σύζυγό του, παιδιά, εγγόνια του κι όλους τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΑΝΟΣ

Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα σε ηλικία 96 ετών, ο συγχωριανός μας Δημήτριος Παπαμάνος.

Τα τελευταία του χρόνια μετά τη συνταξιοδότηση ζούσε στο χωριό, αλλά αναγκάστηκε πριν 2 χρόνια να πάει στα παιδιά γιατί έμεινε κατάκοιτος. Έμενε στο Γαλάτσι και ενταφιάστηκε στον Κόκκινο Μύλο.

Νέος διατηρούσε το καφενείο του χωριού και δυο-τρεις φορές την εβδομάδα πήγαινε στη Δραμπάτοβα-Γιάννενα με δυο μουλάρια για να ανεφοδιάζει το μαγαζί του. Δούλεψε σκληρά και απέκτησε δυο γιους με την Όλγα, που τον άφησε πολύ νωρίς. Ήταν άνθρωπος του γλεντιού και της παρέας. Όλοι οι χωριανοί διά μέσου του παρόντος του ευχόμαστε αιώνιαν ανάπαυσιν. Και συλλυπητήρια στους δικούς του.

Πολιτιστικός Σύλλογος Καβαλλαρίου

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Έφυγε από κοντά μας η συγχωριανή μας Καλλιόπη Καραγιάννη σε ηλικία 88 ετών. Ήταν μια πονεμένη μάνα γιατί έχασε το γιο της Απόστολο νέο. Σύζυγος του Βασιλείου Καραγιάννη απ' τις Καρυές. Εξήσε αρκετά χρόνια και στη Γερμανία οικογενειακώς, όπου είχαν μεταναστεύσει. Ήταν αρχοντική γυναίκα και φιλόξενη. Τα τελευταία της χρόνια τη συντηρούσε η κόρη της στην Αμφιθέα. Ο πόθος της όμως ήταν να ενταφιαστεί δίπλα στο γιο της στον Άγιο Δημήτριο του χωριού μας.

Πολιτιστικός Σύλλογος Καβαλλαρίου

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΦΡΙΞΟΣ ΠΟΥΡΛΗΣ

Είχε το αρχαίο ελληνικό όνομα Φρίξος, σύμφωνα με τη συνήθεια του πνευματικού του πατέρα και νονού του να δίνει στα βαφτιστήρια του σπάνια ονόματα.

Η γήινη πορεία του των 77 χρόνων που σταμάτησε απρόσμενα πριν λίγο καιρό απέδειξε ότι ήταν τελικά ένας σπάνιος άνθρωπος και σε τίποτα δεν ταυτίστηκε με την ετυμολογική σημασία του ονόματός του, που σημαίνει τον τρομακτικό άνθρωπο. Το αντίθετο: Ήταν η προσωποποίηση της ηρεμίας και της

γαλήνιας αντιμετώπισης των πραγμάτων, της θετικής θεώρησης της ζωής.

Από τους Ζαγορίσιους γονείς του κληρονόμησε την πίστη σε σπουδαίες αρχές και μεγάλες αξίες με τις οποίες πορεύτηκε ο ίδιος και μεταλαμπάδευσε στα παιδιά του.

Από την περίφημη Ζωσιμαία Σχολή όπου φοίτησε πήρε τα κατάλληλα εφόδια που καλλιέργησαν το πνεύμα και ασφαλώς τον βοήθησαν στην επαγγελματική του αποκατάσταση.

Στο χώρο των τηλεπικοινωνιών εργάστηκε πάντα με ευσυνειδησία και πνεύμα άριστης συνεργασίας με τους συναδέλφους του και έφτασε σε θέσεις διευθυντικές.

Η προσωπική του ευτυχία ολοκληρώθηκε με την οικογένεια που δημιούργησε με την αγαπημένη του Μαρία και ευτύχησε να ιδεί και εγγόνια.

Όταν αποσύρθηκε από την ενεργό υπηρεσία δεν έμεινε αδρανής. Κατά κάποιο τρόπο «επέστρεψε» στην πνευματική του εστία, την αγαπημένη του Ζωσιμαία, πρωτοστατώντας στην ίδρυση του συνδέσμου Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής «Οι Ζωσιμάδες».

Με την εξαιρετική συνεργασία του φίλου του Σπύρου Εργολάβου και άλλων σημαντικών ανθρώπων της πόλης των Ιωαννίνων τόλμησε ένα μακρύ και ουσιαστικό ταξίδι στην ιστορία της Ηπείρου με ωραία αποτελέσματα. Ερευνήσε, μελέτησε και πρόβαλε το έργο μεγάλων Ηπειρωτών που διακρίθηκαν στο τομέα του πνεύματος και της ευεργεσίας.

Ταξίδεψε σε τόπους όπου έζησαν οι μεγάλοι ευεργέτες, τίμησε τη μνήμη τους, προσκύνησε τους τάφους τους και πρωτοστάτησε στην έκδοση των βιογραφικών τους από την θέση του προέδρου του συλλόγου. Πάντα με ενθουσιασμό και αγάπη.

Άνθρωπος συνετός, ήρεμος, ευγενής, χωρίς εμπάθειες, συγκρούσεις και αντιπαραθέσεις, πορεύτηκε με υψηλό ήθος και αξιοπρέπεια.

Εκείνο όμως το γνώρισμα που τον έκανε να ξεχωρίσει ήταν η σεμνότητά του, γνώρισμα σπάνιο για τον άνθρωπο της εποχής μας. Θα μείνει αξέχαστος για την προσφορά του στο μικρόκοσμο της πατρίδας του, για την ευτυχία που χάρισε στους δικούς του, αλλά και για την ωραία εν γένει παρουσία του στο γήινο κόσμο μας.

Ελένη Σκούρτη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ

Γεννήσεις

– Η **Αριστεά Μάρου** και ο **Κων/νος Αναστασίου** απόκτησαν στα Γιάννενα πρωτότοκο χαριτωμένο κοριτσάκι στις 22 Απριλίου του 2016. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία.

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

– Χάρηκε παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα, τρισέγγονα η πολύτεκνη καλομάνα, γιαγιά και προγιαγιά **Βικτωρία** χήρα Κων/νου **Τράκη**, το γένος Λάζαρου και Αριστέας Τσιούτα, που είχε γεννηθεί στην Κόνιτσα στις 29-6-1921. Στη γιορτή της Μητέρας πέταξε για την γειτονιά των αγγέλων και στις 9-5-2016 έγινε η κηδεία της στα Άνω Πεδινά. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

– Η **Βιδή** του Γιώργου **Κατσάνη** και της Ευανθίας Γκιώκα και ο εκλεκτός της σύζυγος **Χρήστος** απόκτησαν πρωτότοκο χαριτωμένο κοριτσάκι τέλη Απριλίου 2016 στην Αθήνα. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία και πολλά χαμόγελα.

Βαπτίσεις

– Ο **Αλέκος Κάπης** και η **Βιδή Μάννη** βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους στις 2-5-2015 στον Προφήτη Ηλία Καρδαμωτοίων στα Γιάννενα και του χάρισαν το όνομα του παππού **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ**. Να ζήσει γερός και τυχερός και στα στεφάνια του να χαρούν.

Θάνατοι

– Η 87χρονη πολεμένη μανούλα **Κεντρούλα Πορίκη** το γένος Αναστασίας και Χρήστου Δημουλά αναπαύτηκε για πάντα στο Μαρούσι Αττικής στις 5-5-2016. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Συλλυπητήρια.

– Χάρηκε παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα, τρισέγγονα η πολύτε-

κνη καλομάνα, γιαγιά και προγιαγιά **Αντιγόνη** χήρα Κων/νου **Μακρή**, το γένος Τάγκα που είχε γεννηθεί το 1921 στο Λούρο Πρέβεζας. Πάνδημη έγινε η κηδεία της στο Καλπάκι, έδρα του Δήμου Πωγωνίου, την Παρασκευή 13 Μάη 2016. Να έχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της! Θερμά συλλυπητήρια!

ΑΡΙΣΤΗ

Βαπτίσεις

– Οι γονείς **Ορέστης Ζαρόπουλος** και **Δήμητρα Γκανιάτσα**, ο αδελφός **Χρήστος**, ο νονός **Ορέστης Ρόκος** και όλοι εμείς συγγενείς και φίλοι παρευρεθήκαμε σ' ένα μυστήριο ονειρικό στον Ι. Ν. Αγ. Αποστόλων Πέτρου και Παύλου στη Λευκοθέα Ιωαννίνων την Κυριακή 8 Μάη 2016 και ακούσαμε το όνομα της μικρής: **ΚΑΛΛΙΟΠΗ**. Στη συνέχεια η μικρή έσβησε το πρώτο της κεράκι στο «ΓΕΥΟ-ΜΑΙ-ΜΑΓΕΥΟΜΑΙ» στο Πέραμα Ιωαννίνων όπου της ευχηθήκαμε νάναι χιλιόχρονη, να ζήσει γερή και τυχερή!

Θάνατοι

– Η **Θάλεια** χήρα Παύλου **Βέλλου**, το γένος Γεωργίου Λογοθέτη και της Γλυκερίας Δαμβοπούλου είχε γεννηθεί στην Αρίστη στις 3-4-1925. Απεβίωσε στα Γιάννενα στις 9-5-2016. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Γεννήσεις

– Ο **Ζούμας Αλέξανδρος** και η **Ειρήνη Μίχου** απόκτησαν κοριτσάκι στις 6-5-2016 στο Π. Φάληρο Αττικής. Καλότυχη να ζήσει η μικρή, χαρούμενη και ευτυχισμένη.

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Θάνατοι

– Αναπαύτηκε για πάντα στις 18-4-2016 στην Αθήνα ο **Ιωάννης Πατίκος** του Χρήστου και της Γλυκερίας που είχε γεννηθεί στις 13-2-1931. Συλλυπητήρια θερμά.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΔΕΜΑΤΙ

Θάνατοι

– Η **Ελένη** συζ. Ευθυμίου **Κολιού**, το γένος Αθανασίου και της Στασινής Κίτσιου που είχε γεννηθεί στις 20-10-1921 απεβίωσε στις 6 Μάη 2016 στη Ραφήνα. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

Γεννήσεις

– Η **Αγγελική** του Γιώργου **Σκόρδου** και της Αμαλίας Θάνου και ο **Αδάμ Μείντάνης** απόκτησαν πρωτότοκο κοριτσάκι στην Αθήνα 22 Απριλίου 2016. Να ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία και πολλά χαμόγελα!

ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ

Θάνατοι

– Ο **Βράγγαλης Αθανάσιος** που είχε γεννηθεί στις 25-10-1944 απεβίωσε στις 19-4-2016 στο Ηράκλειο Αττικής.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Θάνατοι

– Η **Καλλιόπη Καραγιάννη** το γένος Αθηνάς και Αποστόλου Παπαμάνου που είχε γεννηθεί στις 6-12-1928 στο Γρεβενίτι, απεβίωσε στα Γιάννενα στις 24-4-2016 και την επομένη αναπαύτηκε για πάντα στο Καβάλари Ζαγορίου. Θερμά Συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΛΑΪΣΤΑ

Θάνατοι

– Η **Δέσποινα Γαλάνη** το γένος Σταματίας και Αντωνίου Σαχρόνη που είχε γεννηθεί την 1η Φεβρουαρίου 1926 απεβίωσε στην Άρτα στις 26 Απριλίου 2016. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Θερμά Συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

– Η **Ασημίνα Καράμπελα** και ο **Γιώργος Τσουμάνης** χάρισαν στο γιο τους Βασίλακη μια χαριτωμένη αδελφούλα στα Γιάννενα στις 15 Απρίλη του 2016. Να ζήσει γερή και τυχερή!

– Ο **Κων/νος Κουφός** του Θανάση και της Ευανθίας Σαρηγιαννίδου, που είχε γεννηθεί στις 9-11-1988 πέταξε το βράδυ της 7ης Μαΐου 2016 κυριολεκτικά για τη γειτονιά των αγγέλων. Κόπηκε το νήμα της ζωής του σε μια στροφή έξω απ' τα Γιάννενα. Τι να πεις στους γονείς, στην αδελφή, στους φίλους και συγγενείς που έχασαν το λεβέ-

νη τους σ' αυτή την ηλικία; Λόγια δε βρίσκω και δε χωράνε, ο Θεός να τους δώσει κουράγιο και δύναμη ν' αντέξουν τον απάντεχο χαμό του.

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Γάμοι

– Η **Βαρβάρα Δόνου** του Γεωργίου και της Αιμιλίας και ο εκλεκτός της καρδιάς της **Σωτήριος Παγγός** του Ηλία και της Άννας στεφανώθηκαν στον Άγιο Γεώργιο Παπάγου Αττικής στις 7-5-2016. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους κι όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Γεννήσεις

– Ο **Αλέξανδρος Ιωαννίδης** και η **Άννα Μπίκοβα** απόκτησαν στις 4 Μάη 2016 το δεύτερο αγοράκι τους. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία.

ΠΕΤΡΑ

Βαπτίσεις

– Ο **Αναστάσιος Ζώμπρας** και η **Αντιγόνη Μεσούρη** βάπτισαν το γιο τους στον Ι. Ν. Μεταμόρφωσης στην Μεταμόρφωση Αττικής στις 7 Μάη 2016 και του έδωσαν το όνομα **Χρήστος**. Να το χαίρονται γερό και τυχερό...

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Γεννήσεις

– Η **Μαρία Μπαλατσού** και ο **Ελευθέριος Χουρδάκης** απόκτησαν αγοράκι στις 16-4-2016. Να τους ζήσει με υγεία!

– Η **Ασημίνα Καράμπελα** και ο **Γιώργος Τσουμάνης** χάρισαν στο γιο τους Βασίλακη μια χαριτωμένη αδελφούλα στα Γιάννενα στις 15 Απρίλη του 2016. Να ζήσει γερή και τυχερή!

Θάνατοι

– Ο **Ιωάννης Τσολέκας** του Αθανασίου και της Χρυσάνθης που είχε γεννηθεί στο Βραδέτο στις 12-12-1918 απεβίωσε στη Θεο/νίκη στις 2-4-2016 και την επομένη πάνδημη έγινε η κηδεία του στο Σκαμνέλι. Νάχουν την ευχή του και να του πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί του.

– Η **Αναστασία Σουκουδέλου** το γένος Αριστούλας και Ιωάννου Μήτσιου που είχε γεννηθεί στη Σκλίβανη Ιωαννίνων απεβίωσε στα Γιάννενα στις 17-4-2016 και την επομένη αναπαύτηκε για πάντα στο Σκαμνέλι. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

– Ο **Βαγγέλης Γερ. Τάγκας** στο Άγγιστρο Σερρών και η **Νατάσα Αλεξιάδη** απόκτησαν αγοράκι στις 12 Μαρτίου 2016. Να ζήσει γερό και τυχερό.

Βαπτίσεις

– Η **Κική Παπιγκιώτη** και ο **Γκέρνοτ Τούρνερ** βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους στον Αγ. Νικόλαο Τσεπελόβου την Κυριακή 8 Μάη 2016 και του έδωσαν το όνομα του παππού **Δημήτριος**.

Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία και όλα του κποσμου τα καλά να αποκτήσει.

Επιμέλεια:

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ

Βαπτίσεις

– Στη μικρή μας εγγονούλα το μαγιάτικο λουλούδι μας του ευχόμαστε χαρούμενα γενέθλια, σύντομα θα γίνει και χριστιανή στις 8 Μαΐου την Κυριακή. Ο παππούς και η γιαγιά από την Αυστραλία Μαρία και Χρήστος ευχόμαστε στους γονείς Θρέστη και Δήμητρα και το αδερφάκι της Χρήστο, στον παππού Γιώργο και Καλλιόπη και στη μεγάλη της γιαγιά Θεοδώρα μ' όλη μας την ψυχή να μας ζήσει και να την χαϊρόμαστε.

Επίσης οι ευχές και από την θεία της Ευανθία, το θείο Δημήτρη και το ξαδερφούλη της Αθανασάκη.

Μαρία και Χρήστος Ζαρόπουλος

ΒΙΤΣΑ

Γάμοι

– Ο **Βασδέκης Στάθης** από

τη Βίτσα και η **Έρη Τούση** από τις Φραγκάδες παντρεύτηκαν στη Βίτσα.

Θερμά συγχαρητήρια.

Η θεία Έλλη Λιάππη

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Θάνατοι

– Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα στις 13/5/16 ο αιωνόβιος **Ιωάννης Ρέμος**, συν/χος δασοφύλακας. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά του, στα εγγόνια του και στα δισέγγονά του και σ' όλους τους συγγενείς.

«Το Ζαγόρι μας»

ΔΕΜΑΤΙ

Θάνατοι

– Έφυγε από τη ζωή η **Ελένη Ευθ. Κολιού** σε ηλικία 96 ετών.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους της!

Β.Σ.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

– Εγκάρδια συγχαρητήρια στην αγαπημένη μας **Μαρία Ν. Τζόκα** για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στη «Χημεία και Τεχνολογία υλικών». Της ευχόμαστε ολόψυχα καλή σταδιοδρομία και κάθε προσωπική της επιτυχία. Στους φίλους γονείς Νίκο και Ελένη να την χαίρονται και να την καμαρώνουν.

Δημήτρης - Ντίνα Τόμου

ΚΑΛΠΑΚΙ

Γάμοι

– Η **Ιουλίτσα** κόρη του Αλεξίου και της Μαργαρίτας **Ντιναλέξη**, παντρεύτηκε τον εκλεκτό της **Αναστάσιο Γκούσκο**. Ευχόμαστε κάθε ευτυχία στο νιόπαντρο ζευγάρι και ν' αποχτήσουν καλούς απογόνους.

Οικογένειες Δημητρίου Β. Ντιναλέξη Αποστόλου Κ. Ντιναλέξη

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Θάνατοι

– Πέθανε και κηδεύτηκε στο Κουκούλι στις 21-5-16 ο **Γεώργιος Π. Μακρής**.

Στη χήρα του, στα παιδιά του, στα εγγόνια του, στα αδελφία του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

– Όπως κάθε χρόνο ο Σύλλογος Νέων Αρίστης προσέφερε χρηματικό ποσό για την αγορά λουλουδιών για στόλισμα του Επιταφίου και για αρτοκλασία στην Εορτή της Ζωοδόχου Πηγής.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

– Στη μνήμη της Θάλειας Βέλλου σε ένδειξη σεβασμού και αγάπης και αντί στεφάνου προσέφεραν διάφορα χρηματικά ποσά στην Κεντρική Εκκλησία του χωριού οι:

Οικογένειες Γρηγόρη Κόκορου, Μιχαήλ Τζουμάκα, Απόστολου Ζαχάρη, Αντώνη και Αγγέλας Κοντονικολάου, Δημητρίου Ιωαννίδη, Αλέξου Ιωαννίδη, Σωκράτη Φώτου, Ελένης Ζήση, Βασιλείου Κοντοκάλη, Γεωργίου Ζαχάρη, Νικολάου Μπέλλου, Θωμά Λογοθέτη, Γεωργίου Λογοθέτη, Βασιλείου Λογοθέτη, Αντωνίου Μαματζάκη, Νικολάου Κύρκου, Ιωάννη Κύρκου, Παντελή Ζαχαράκη, Στεφάνου Ζυγούρη, Άρης και Ουρανία Μιχαήλ, Κώστας και Αμαλία Οικονόμου, Αλεξάνδρα, Μαρίνα και οικογ. Χρυσόστομου Νικολαΐδη, Εριέττα Οικονομίδη-Τσιόγκα, Ανδρέας Οικονόμου

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΒΙΤΣΑ

– Η οικογένεια **Δανάης Κεφάλα-Κακαγιά**, στη μνήμη των αγαπημένων αδερφών της **Αθηνάς, Ιωάννη και Χαρίλαου**, κατέθεσε χρηματικό ποσό στην εκκλησία Ταξιαρχών Άνω Βίτσας.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Ευχαριστήριο

– Ο Εξωραϊστικός Σύλλο-

γος Παπίγκου, αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει τον **Χριστόφορο Μπούνα**, ο οποίος κατέθεσε χρηματικό ποσό υπέρ του Συλλόγου, στη μνήμη της συζύγου του **Κατίνας** και την **Λένα Τσιαλογιάννη**, η οποία κατέθεσε χρηματικό ποσό στη μνήμη της θείας της **Άρτεμης Ζηκοπούλου**.

Εξωραϊστικός Σύλλογος
Παπίγκου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 120

Βαταβάλης Παύλος
Δέρβας Δημήτριος

ΕΥΡΩ 100

Πολύβιος Καρας
Λαμπρίδης Βασίλειος
Βελέντζας Νικόλαος

ΕΥΡΩ 60

Παπιγκιώτης Δημήτριος
Γκούρη-Γιακουστίδου Μαριγώ
Μπαλατσός Διονύσιος
Χαρίτος Γεώργιος
Πολιτιστικός Σύλλογος

Ασπραγγέλων
Χατζής Βασίλειος
Βασδέκης Μιχαήλ
Ζάκκας Κων/νος

ΕΥΡΩ 50

Παπαληθεία Έλλη
Χαρισιάδου Ευγενία

Παντελή-Βαζάκα Θεανώ
Τουλούπης Τάκης

ΕΥΡΩ 30

Τσούκαλη Ελευθερία
Ζαμπαλά Ελευθερία
Μπασογιάννη Ευτυχία
Καρπούζης Βασίλειος
Γκώκα-Πεταλά Καλλιόπη
Βούρης Ζήσης
Κουμπής Γεώργιος
Γκρουΐδου Ευτυχία
Βολογιαννίδου Ευγενία
Δέμκας Γεώργιος
Δέμκα-Σανοζίδη Βασιλική
Δέμκα-Μπίκη Όλγα
Σακελλαρίου Μιλτιάδης
Παππά Βασιλική
Παπαδημητρίου Χριστόδουλος
Μπουκουβάλα Ιωάννα
Λούπα-Σάκα Γαλάτεια
Καπρίτσου Αγγελική

Ιερά Μονή Ρογκοβού

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978
★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μουσείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Βασιστικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 40 ευρώ.

– Ο Γρηγόριος Κόκκορος προσέφερε στο περιοδικό μας χρηματικό ποσό στη μνήμη της μητέρας και γιαγιάς **Θάλειας Βέλλου**.

– Η οικογένεια **Σόλωνος Δερδεμέζη** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 30 ευρώ στη μνήμη **Θάλειας Βέλλου**

Θερμές ευχαριστίες.

«Ζ»